

RAPORT Z WIZYTACJI

(ocena programowa)

**dokonanej w dniach 26 – 27 kwietnia 2014 r.
na kierunku *międzynarodowe stosunki gospodarcze* prowadzonym
w ramach obszaru nauk społecznych realizowanych
na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim
w Szkole Głównej Handlowej w Warszawie**

przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

przewodniczący: dr hab. Wojciech Downar – członek PKA

członkowie:

- prof. dr hab. Tadeusz Kufel - członek PKA
- prof. dr hab. Jerzy Węclawski – ekspert PKA
- mgr Hanna Chrobak-Marszał – ekspert PKA – ekspert formalno-prawny
- Justyna Ciszek – ekspert PKA – przedstawiciel Parlamentu Studenckiego RP

Krótką informacją o wizytacji

Wizytacja w Szkole Głównej Handlowej w Warszawie na kierunku *międzynarodowe stosunki gospodarcze* odbyła się z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonych przez Komisję na rok akademicki 2013/2014. Wizytacja tego kierunku studiów odbyła się po raz pierwszy.

Obecna wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą oceny Polskiej Komisji Akredytacyjnej. Wizytacja ta została poprzedzona zapoznaniem się Zespołu Oceniającego z raportem samooceny przedłożonym przez Uczelnię. Natomiast raport Zespołu Oceniającego został opracowany na podstawie raportu samooceny, a także dokumentacji przedstawionej w toku wizytacji, hospitacji zajęć dydaktycznych, analizy losowo wybranych prac dyplomowych oraz zaliczeniowych, wizytacji bazy naukowo-dydaktycznej, a także spotkań i rozmów przeprowadzonych z Władzami Uczelni, pracownikami oraz studentami ocenianego kierunku.

Załącznik nr 1 Podstawa prawna oceny jakości kształcenia

Załącznik nr 2 Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji

Kryterium 1. Koncepcja rozwoju ocenianego kierunku sformułowana przez jednostkę.

1.1).

Kierunek *międzynarodowe stosunki gospodarcze* jest jednym z 9 kierunków prowadzonych w SGH na pierwszym stopniu i jednym z 12 na drugim stopniu. Kształcenie na tym kierunku prowadzone jest od roku 2007. Procedura związana z utworzeniem w Szkole Głównej Handlowej w Warszawie kierunku *międzynarodowe stosunki gospodarcze* zapoczątkowana została w roku 2006 i była wspólną inicjatywą sześciu uczelni w Polsce, które dostrzegły potrzebę kształcenia w odpowiedzi na postępujący proces internacjonalizacji gospodarki.

Zgodnie z przepisami ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym oraz Statutu Uczelni – Senat Uczelni zwrócił się do Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego o wyrażenie zgody na utworzenie kierunku *międzynarodowe stosunki gospodarcze*. Wspólne wystąpienie ww. uczelni do MNiSW o zgodę na utworzenie unikatowego kierunku zaowocowało decyzją z dnia 25 kwietnia 2007 r.

nr DSW-1-06-4002-21/07, którą Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego nadał Szkole Głównej Handlowej w Warszawie uprawnienie do prowadzenia studiów na kierunku *międzynarodowe stosunki gospodarcze*. Senat Uczelni Uchwałą nr 236 z dnia 25 kwietnia 2007 r. zatwierdził plany studiów i program nauczania na kierunku międzynarodowe stosunki gospodarcze na studiach pierwszego i drugiego stopnia.

W czasie wizytacji przedstawiono protokoły z Senatu wraz z listami obecności w powyższej sprawie. W posiedzeniach tych organów brali udział tylko interesariusze wewnętrzni. Usytuowanie ww. kierunku było uzasadnione również posiadaniem odpowiedniej kadry naukowo-dydaktycznej.

Misja Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie sformułowana została w Uchwale nr 61 Senatu SGH z dnia 26 listopada 2008 r. w sprawie przyjęcia Misji i założeń strategii rozwoju Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie na lata 2008-2012. Częścią załącznika do uchwały są „Założenia Strategii Rozwoju Szkoły Głównej Handlowej w latach 2008 – 2012 r.”. Misja Uczelni odnosi się bezpośrednio do programów kształcenia, w szczególności do interdyscyplinarności nauczania, ścisłego powiązania oferty dydaktycznej z badaniami naukowymi prowadzonymi przez pracowników oraz współpracy z praktyką gospodarczą. W misji zwraca się uwagę na powiązanie kształcenia z kompetencjami absolwenta, które są dostosowane nie tylko do obecnych potrzeb rynku, lecz również pozwalają te potrzeby kreować. W misji podkreślona jest konieczność dużej elastyczności kształcenia, szczególnie w kontekście zmieniających się potrzeb otoczenia. W misji podkreśla się również dążenie do przekazywania najnowszej wiedzy, ze wskazaniem, że jest to zarówno wiedza ogólna, jak również specjalistyczna, którą absolwent będzie wykorzystywał wnosząc wkład w życie gospodarcze, społeczne i polityczne w kraju i za granicą.

W przytoczonej uchwale określone są również założenia strategicznych kierunków rozwoju Uczelni, które stanowią skonkretyzowanie zapisów misji. Założenia strategiczne odnoszą się zarówno do działalności dydaktycznej, jak i naukowej oraz zarządzania Uczelnią. W obszarze dydaktyki Uczelnia chce podążać w kierunku zwiększenia atrakcyjności oferty programowo – dydaktycznej, w szczególności poprzez zapewnienie porównywalności programów kształcenia z prestiżowymi uczelniami ekonomicznymi Europy oraz poprzez ściślejsze powiązanie programów kształcenia z prowadzonymi badaniami. W założeniach strategicznych podkreślane są również zagadnienia związane z większą internacjonalizacją procesów dydaktyki i prowadzonych badań naukowych. Uczelnia zmierza w tym zakresie do tego, by stać się pełnoprawnym partnerem w obrębie wspólnej, europejskiej przestrzeni edukacyjnej i badawczej. Uczelnia dąży również do zmniejszania dystansu dzielącego SGH od najlepszych uczelni europejskich.

Istotnym założeniem strategicznym jest kierunek współpracy z otoczeniem społeczno – gospodarczym, w tym z innymi uczelniami oraz kreowanie przyszłych potrzeb na rynku pracy dla dobrze przygotowanych, wyposażonych w nowoczesną wiedzę absolwentów.

Zwraca się uwagę na fakt, iż misja i strategia Uczelni zostały zatwierdzone tylko do roku 2012. Brak jest takiego dokumentu na lata późniejsze. Cytowane dokumenty strategiczne są obecnie aktualizowane. W zakresie misji oraz kluczowych założeń strategicznych, według władz Uczelni, aktualne i obowiązujące są zapisy istniejących dokumentów. Ponadto realizowana są zasady programowe, które określają strategiczne pryncypia funkcjonowania Uczelni, kluczowe obszary działalności, priorytety oraz realizujące je kierunki działań. Zasady programowe są kontynuacją zapisów zawartych w obowiązujących w poprzednich latach programowych dokumentach strategicznych. Obecne priorytety, w stosunku do tych sformułowanych w cytowanych dokumentach strategicznych na lata 2008-2012, kładą większy nacisk na zwiększenie potencjału badawczego Uczelni, racjonalizację procesu nauczania z uwzględnieniem jego jakości oraz zwiększenie skuteczności działań zarządczych. Uczelnia w założeniach nowej strategii przywiązuje szczególną wagę do kształtowania wartości (zdefiniowane są naczelną wartość oraz założenia funkcjonowania kultury organizacyjnej), do decentralizacji zarządzania, efektywnego wykorzystania zasobów, skutecznej polityki personalnej oraz dalszego umiędzynarodowienia Uczelni.

Koncepcja kształcenia na kierunku *międzynarodowe stosunki gospodarcze* adresowana jest do studentów zainteresowanych tematyką szeroko pojętego gospodarczego środowiska

międzynarodowego w warunkach postępującej globalizacji i internacjonalizacji. Koncepcja programowa kierunku oparta pierwotnie na przyjętych przez grupę uczelni założeniach, została przystosowana do zasad określonych przez Krajowe Ramy Kwalifikacji.

Koncepcja kształcenia na kierunku *MSG* osadzona jest mocno w zagadnieniach należących do obszaru nauk społecznych w dyscyplinie ekonomii. Efekty kształcenia zarówno na studiach pierwszego, jak i drugiego stopnia nawiązują do wiedzy i umiejętności w takich obszarach jak gospodarka światowa, w tym Unii Europejskiej, działalność podmiotów na rynku międzynarodowym, zagadnienie międzynarodowych transakcji gospodarczych, międzynarodowych rynków finansowych (na studiach stopnia), itp. Cechą charakterystyczną kształcenia na ocenianym kierunku są zagadnienia związane z metodami analizy gospodarki światowej oraz technikami pozyskiwania danych. Istotnym elementem koncepcji kształcenia na kierunku *MSG* jest bogaty program nauczania języków obcych oraz duże możliwości wyboru specjalności i przedmiotów w językach obcych. Wymiar godzinowy zależy od trybu studiowania, największy jest dla studiów stacjonarnych pierwszego stopnia (dwa języki po 240 godzin).

Podstawą kształcenia jest moduł przedmiotów podstawowych, które stanowią kanon dla studentów wszystkich kierunków. Moduł ten obejmuje przedmioty, które wyposażą studenta w wiedzę ekonomiczną niezbędną do dalszego studiowania, już na wybranych kierunkach oraz specjalnościach. Następnie student otrzymuje wiedzę z zakresu przedmiotów kierunkowych, które są obowiązkowe dla danego kierunku studiów. W toku studiów student ma możliwość wyboru jednej spośród dwóch specjalności na studiach pierwszego stopnia oraz spośród trzech na drugim stopniu. Student może również wybrać ścieżkę, która nie złoży się na konkretną specjalność.

Koncepcja kształcenia na kierunku jest w pełni zgodna z zapisami misji Uczelni. W pełni realizowane są założenie dotyczące elastyczności kształcenia, dostosowywania oferty kształcenia do rynku pracy (z jednej strony poprzez decyzje studenta, który ma bardzo szeroki zakres kształtowania własnej wiedzy i umiejętności, z drugiej zaś poprzez prowadzone przez Uczelnię analizy związane z rynkiem pracy). Podkreślić należy, że koncepcja kształcenia sprzyja realizacji strategicznych założeń związanych z większym umiędzynarodowieniem procesu dydaktycznego. Na kierunku *MSG*, jak i na pozostałych kierunkach istnieją bardzo duże możliwości studiowania w językach obcych. Studenci ocenianego kierunku mogą wybrać specjalności anglojęzyczne, na pierwszy stopniu „Economics of Central and Eastern Europe”, a na drugim „Innovation and Competitiveness in the World Economy”. Kierunek *MSG* oferowany jest również w angielskiej wersji językowej: „International Economics” na studiach I stopnia oraz „International Business” na studiach II stopnia). Ponadto studenci ocenianego kierunku mogą korzystać z szerokiej oferty przedmiotów obcojęzycznych (ok. 600 przedmiotów).

Zewnętrznym potwierdzeniem programu studiów dla studentów kierunku *MSG* są m.in. wyniki rankingu opracowywanego przez Eduniversal. W jego ubiegłorocznej edycji 2013/2014 program studiów magisterskich prowadzonego w SGH kierunku *MSG* w anglojęzycznej wersji (International Economics) został uznany za najlepszy wśród kierunków zaliczanych do kategorii Economics w grupie 20 państwa Europy Wschodniej.

Ze względu na zakończenie obowiązywania uchwalonej misji i strategii rozwoju Uczelni, obecnie trwają intensywne prace nad reformą sposobu funkcjonowania Uczelni, w tym nad zmianą struktury organizacyjnej i konsolidacji jednostek Uczelni. W styczniu 2013 r. powołana została Komisja Rektorska ds. Reformy, a w czerwcu 2013 została podjęta uchwała Senatu w sprawie kierunku zmian struktury organizacyjnej SGH. W zakresie wprowadzanych zmian obowiązuje uchwała nr 120 Senatu SGH z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie kierunków zmian struktury organizacyjnej SGH w Warszawie. Zmiany te zostały zapoczątkowane we wrześniu 2013 r. z zakładanym wejściem w życie od 1 października 2015 r., kiedy to nowy rocznik rozpocznie kształcenie w zreformowanym trybie.

Ofertę kształcenia na ocenianym kierunku należy uznać za bardzo różnorodną, o dużym stopniu innowacyjności. Różnorodność oferty przejawia się w możliwościach wyboru trybu studiowania (studia stacjonarne, niestacjonarne sobotnio-niedzielne oraz niestacjonarne w trybie popołudniowym), poziomów (pierwszy i drugi), specjalności oraz języków wykładowych.

W ramach ocenianego kierunku na pierwszym stopniu studenci mogą wybierać dwie specjalności, w tym jedna w języku angielskim, a na studiach drugiego stopnia trzy (w tym jedna anglojęzyczna). Program studiów daje studentowi bardzo duże możliwości wyboru przedmiotów. Studenci w ramach przedmiotów związanych z kierunkiem mogą wybierać dowolny zestaw przedmiotów, który tworzy daną specjalność. Jeśli zostanie wybrana inna grupa przedmiotów, student ukończy studia bez określenia specjalności. Ponadto na Uczelni student może wybrać grupę przedmiotów, która będzie stanowiła specjalność międzykierunkową.

1.2).

Udział interesariuszy wewnętrznych w opracowaniu koncepcji kształcenia na ocenianym kierunku wynika ze struktury organizacyjnej, kompetencji poszczególnych organów Uczelni i jednostki oraz przyjętych procedur. Poszczególne grupy pracowników, przedstawiciele samorządu studentów oraz doktorantów są członkami Rady Kolegium Gospodarki Światowej.

W składzie Rady Kolegium, z głosem doradczym, jest również przedstawiciel Stowarzyszenia Absolwentów SGH. Interesariuszami wewnętrznymi są również pracownicy jednostek Kolegium Gospodarki Światowej, które zaangażowani są w prowadzenie kierunku *MSG*, tj.: Instytutu Międzynarodowych Stosunków Gospodarczych, Instytutu Międzynarodowego Zarządzania i Marketingu, Instytutu Handlu Zagranicznego i Studiów Europejskich, Instytutu Gospodarki Światowej oraz Katedry Integracji Europejskiej im. J. Moneta.

Udział w opracowywaniu koncepcji kształcenia, jak również w bieżącym prowadzeniu ocenianego kierunku mają interesariusze zewnętrzni, którzy uczestniczą w wielu istotnych decyzjach dotyczących Uczelni. Udział interesariuszy zewnętrznych w określaniu koncepcji kształcenia wynika ze specyfiki powstania kierunku *MSG*. Koncepcja kierunku narodziła się we współpracy z innymi uczelniami w Polsce (Akademia Ekonomiczna w Poznaniu, Akademia Ekonomiczna w Katowicach, Akademia Ekonomiczna we Wrocławiu, Uniwersytet Łódzki oraz Uniwersytet Gdański). Wspólne wystąpienie o zgodę do Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego o zgodę na utworzenie unikatowego kierunku *MSG* zaowocowało rozpoczęciem kształcenia. Szereg cyklicznych spotkań pomiędzy tymi interesariuszami pozwoliło na opracowanie i rozwinięcie koncepcji kształcenia na tym kierunku.

Od grudnia 2010 r. przy Uczelni funkcjonuje Rada Konsultacyjna Partnerów Korporacyjnych. Do zadań Rady należy doradzanie Rektorowi SGH w sprawach strategicznych kierunków rozwoju SGH, wzmocnienia pozycji Uczelni na międzynarodowym rynku edukacyjnym oraz budowania sieci współpracy naukowo-badawczej SGH z biznesem.

Znaczącą inicjatywą Rady Konsultacyjnej był projekt, mający na celu przeprowadzenie badania kompetencji i kwalifikacji poszukiwanych przez pracodawców, wśród absolwentów szkół wyższych wchodzących na rynek pracy (końcowy raport z badania ukazał się w maju 2012 r.). Badania przeprowadzono w oparciu o 53 wypełnione ankiety oraz wywiady pogłębione w siedmiu firmach. Inicjatywę tę należy ocenić jako bardzo przydatną w doskonaleniu profilu kształcenia, w oparciu o analizę otrzymanych odpowiedzi. Ankiety wskazywały jaka wiedza, umiejętności i cechy osobowe są przydatne w badanych przedsiębiorstwach. Pomimo, że zasięg badania nie był zbyt szeroki, a zwrotność ankiet niewielka, to należy uznać te badania jako istotny krok w kierunku budowania mechanizmów pozyskiwania informacji zwrotnej do doskonalenia jakości i programów kształcenia.

Pośrednio wpływ na formułowanie koncepcji kształcenia ma Klub Partnerów SGH, który funkcjonuje przy Uczelni od 1998 r. Do Klubu Partnerów należy 15 firm, na ogół o zasięgu globalnym. Są wśród nich m.in.: Bank PeKaO S.A., DB Schenker, Deloitte, Ernst&Young Polska, Giełda Papierów Wartościowych w Warszawie S.A., KPMG Sp. z o.o., L'Oréal Polska Sp. z o.o., Procter&Gamble Polska sp. z o.o. oraz Grupa PZU. Dzięki działalności Klubu organizowane są warsztaty, programy edukacyjne oraz wykłady współtworzone przez przedsiębiorstwa wraz z wykładowcami z SGH.

Uczelnia nie ma struktury wydziałowej, w związku z tym wpływ studentów na proces kształcenia należy oceniać na poziomie centralnym. Studenci uczestniczą w procesie określania

koncepcji kształcenia na ocenianym kierunku poprzez swoich przedstawicieli zasiadających w Senacie Uczelni, a także poprzez pisemne opinie w sprawie Regulaminu studiów oraz planu i programu studiów, wydawane przez Samorząd Studentów SGH. Studenci obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym PKA pozytywnie ocenili koncepcję kształcenia przyjętą na Uczelni. Pozytywne są również opinie Samorządu o koncepcji kształcenia, a przedstawiona dokumentacja – protokoły z posiedzeń Senatu Uczelni wskazuje, iż ostateczny kształt Regulaminu studiów uwzględnia studenckie postulaty, gdyż pierwotna jego wersja w ogóle nie została poddana pod głosowanie, z powodu negatywnego stanowiska Samorządu. Studenci pozytywnie oceniają fakt, że program kształcenia przewiduje efekty wspólne dla wszystkich kierunków prowadzonych w Uczelni oraz efekty kierunkowe i specjalnościowe, różne dla poszczególnych kierunków i specjalności. Są również zadowoleni z możliwości indywidualnego kształtowania ścieżki kształcenia poprzez wybór specjalności i przedmiotów fakultatywnych. Samorząd Studentów SGH aktywnie współpracuje z Władzami Uczelni w zakresie modyfikacji programów kształcenia. W przedstawionej podczas wizytacji dokumentacji znalazły się propozycje zmian do programu kształcenia i planu studiów przedłożone przez Samorząd w 2013 r.

Ocena końcowa 1 kryterium ogólnego: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1.1)

Koncepcja kształcenia na ocenianym kierunku opiera się na interdyscyplinarności i elastyczności kształcenia oraz dostosowaniu oferty kształcenia do wymogów rynku pracy. Student w toku studiów ma bardzo szerokie możliwości kształtowania swojej wiedzy i umiejętności. Jest to w pełni zgodne z misją i założeniami strategicznymi przyjętymi na Uczelni w postaci dokumentów na lata 2008-2012 oraz sformułowanymi zasadami programowymi rozwoju Uczelni. Zaznaczyć należy, że zasady te powinny być ujęte w jeden dokument aktualizujący strategię rozwoju. Prace takie trwają w związku ze zmianami jakie obecnie przechodzi Uczelnia.

1.2)

Koncepcja kształcenia jest szeroko dyskutowana z interesariuszami wewnętrznymi. Funkcjonujące na Uczelni organy i podmioty zajmujące się opracowywaniem koncepcji i realizacją procesu kształcenia angażują wiele osób reprezentujących różne grupy pracowników oraz studentów. Przyjęte rozwiązania organizacyjne zapewniają również udział interesariuszy zewnętrznych w opracowaniu koncepcji kształcenia na ocenianym kierunku. W Uczelni funkcjonuje Rada Konsultacyjna Partnerów Korporacyjnych oraz Klub Partnerów SGH zrzeszający przedstawicieli, głównie firm globalnych. Współpraca z tymi podmiotami i podejmowane inicjatywy pozwalają na prowadzenie działań doskonalących w zakresie koncepcji i realizacji procesu kształcenia.

Kryterium 2. Spójność opracowanego i stosowanego w jednostce opisu zakładanych celów i efektów kształcenia dla ocenianego kierunku oraz system potwierdzający ich osiągnięcie

2.1)

Uchwałą Nr 602 z dnia 28 marca 2012 r. Senat określił efekty kształcenia dla kierunku studiów pierwszego *międzynarodowe stosunki gospodarcze* o profilu ogólnoakademickim, zaś Uchwałą Nr 613 z dnia 28 marca 2012 r. dla tego kierunku studiów na poziomie studiów drugiego stopnia. Z kolei Uchwałą nr 619 z dnia 28 marca 2012 r. Senat uchwalił plany studiów i programy kształcenia dla wyższych studiów pierwszego i drugiego stopnia obowiązującego od roku akademickiego 2012/2013, zaś Uchwałą nr 73 z dnia 27 marca 2013 r. plany studiów i programy kształcenia obowiązujące od roku akademickiego 2013/2014, w tym dla ocenianego kierunku studiów.

W czasie wizytacji przedstawiono protokoły z posiedzeń Senatu, w czasie których były zatwierdzone wspomniane wyżej dokumenty. Plany studiów i programy kształcenia były

przedmiotem obrad Senatu, w których uczestniczyli studenci. Wszystkie zmiany w planach studiów i programach kształcenia wynikające ze zmian w przepisach prawa (tj. np. dostosowanie planów i programów do obowiązujących standardów kształcenia, utworzenie nowych specjalności), a także doskonalenia procesu kształcenia do zmieniających się potrzeb wewnętrznych odbywają się zgodnie z przyjętą procedurą, tj. przez Senat. W posiedzeniach organów kolegialnych uczestniczyli studenci.

W związku z przyjętą w SGH koncepcją kształcenia część zajęć dydaktycznych jest wspólna dla wszystkich kierunków studiów prowadzonych w Uczelni. Efekty kształcenia dla ocenianego kierunku studiów zostały z tego powodu określone w dwóch uchwałach Senatu. Efekty dla modułu kształcenia wspólnego, który jest realizowany na studiach pierwszego stopnia, określiła Uchwała nr 667 Senatu SGH z dnia 29.06.2012 r. w sprawie określenia efektów kształcenia wspólnych dla wszystkich programów kształcenia o profilu ogólnoakademickim prowadzonych na pierwszym stopniu studiów w Szkole Głównej Handlowej w Warszawie. Moduł ten należy do obszaru kształcenia w zakresie nauk społecznych, a głównym przedmiotem badań dla treści kształcenia ujętych w tym module jest dziedzina nauk ekonomicznych. W odniesieniu do kształcenia wspólnego sformułowano 5 efektów kształcenia w zakresie wiedzy, cztery w zakresie umiejętności i trzy w zakresie kompetencji społecznych. Każdy z tych kierunkowych efektów kształcenia, wspólnych dla wielu kierunków z dziedziny nauk ekonomicznych, został odniesiony do najczęściej jednego efektu obszarowego z obszaru nauk społecznych. Wszystkie te odniesienia są prawidłowe i określają zakresy wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych niezbędnych dla realizacji celów kształcenia absolwentów kierunków ekonomicznych.

Natomiast bardzo wysoko należy ocenić przyjętą koncepcję formułowania efektów kształcenia dla modułu wspólnego dla wszystkich kierunków. Podejście takie zapewnia, że każdy studiujący na SGH opanował podstawową wiedzę z zakresu nauk ekonomicznych. Na podstawie doboru przedmiotów w tym module oraz sformułowanych dla modułu efektów kształcenia można stwierdzić, że student nabywa solidną podstawę wiedzy i umiejętności, która pozwala mu świadomie wybrać kierunek studiów i ułatwia dalsze studiowanie bardziej zaawansowanych przedmiotów.

Efekty kształcenia dla pozostałych grup przedmiotów ocenianego kierunku studiów pierwszego stopnia określa Uchwała nr 602 Senatu SGH z dnia 28.03.2012 r. w sprawie określenia efektów kształcenia dla kierunku studiów *międzynarodowe stosunki gospodarcze* o profilu ogólnoakademickim prowadzonego na pierwszym stopniu studiów w Szkole Głównej Handlowej w Warszawie. Efekty te zostały umiejscowione w obszarze kształcenia w zakresie nauk społecznych, w dziedzinie nauk ekonomicznych i przyporządkowane do dyscypliny naukowej ekonomia. Takie umiejscowienie efektów kształcenia dla ocenianego kierunku jest w pełni zasadne. Przyjęto 7 kierunkowych efektów kształcenia w zakresie wiedzy, 11 efektów w zakresie umiejętności oraz 5 efektów w zakresie kompetencji społecznych. Każdy z efektów kierunkowych został odniesiony do od jednego do czterech efektów obszarowych, przy czym uwzględniona została większość efektów określonych dla obszaru nauk społecznych.

Kierunkowe efekty kształcenia dla studiów drugiego stopnia na ocenianym kierunku określiła Uchwała nr 613 Senatu SGH z dnia 28.03.2012 r. w sprawie określenia efektów kształcenia dla kierunku studiów *międzynarodowe stosunki gospodarcze* o profilu ogólnoakademickim prowadzonego na drugim stopniu studiów w Szkole Głównej Handlowej w Warszawie. Kierunek studiów został przyporządkowany do obszaru nauk społecznych w dziedzinie nauk ekonomicznych i dyscyplinie naukowej ekonomia. Przyjęto 9 kierunkowych efektów kształcenia z zakresu wiedzy odnosząc je do 7 efektów obszarowych, 11 efektów z zakresu umiejętności odnosząc je do 8 efektów obszarowych oraz 5 efektów w zakresie kompetencji społecznych odnosząc je do trzech efektów obszarowych.

Należy wskazać na występowanie różnicy w określeniu przyporządkowania ocenianego kierunku studiów do dyscypliny naukowej w Raporcie samooceny i uchwałach Senatu określających efekty kształcenia dla kierunku. W Raporcie samooceny oceniany kierunek studiów został przyporządkowany do obszaru nauk społecznych w dziedzinie nauk ekonomicznych i trzech

dyscyplin: ekonomii, nauk o zarządzaniu i finansów, natomiast z uchwał wynika, że zaliczono go jedynie do dyscypliny ekonomia.

W SGH plany studiów i programy kształcenia uchwalane są corocznie dla nowego rocznika studentów i obowiązują przez cykl kształcenia. Plan studiów i program kształcenia dla ocenianego kierunku studiów został przyjęty Uchwałą nr 619 Senatu SGH z dnia 28.03.2012 r. Obowiązuje on studentów obecnego drugiego roku studiów. W następnym roku została podjęta Uchwała nr 73 Senatu SGH z dnia 27.03.2013 r. w sprawie planu i programu kształcenia dla studiów wyższych pierwszego i drugiego stopnia w SGH obowiązującego studentów rozpoczynających studia w roku akademickim 2013/2014.

Obydwe wskazane powyżej uchwały dotyczące programu kształcenia zawierają opisy kwalifikacji absolwenta oparte na wskazaniu zakresu wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych ogólnych dla wszystkich prowadzonych w Uczelni kierunków studiów oraz kierunkowych odnoszących się do każdego z kierunków. W Uchwale tej określono także ramowe struktury programu kształcenia zawierające zestawienia modułów oraz przedmiotów z podaniem liczby godzin zajęć i punktów ECTS. Wszystkie te zestawienia uwzględniają podział na studia pierwszego i drugiego stopnia oraz podział na studia stacjonarne, niestacjonarne popołudniowe i niestacjonarne sobotnio-niedzielne.

W sylabusach przedmiotów określono w szczególności cele przedmiotu oraz efekty kształcenia. Efekty szczegółowe są określone dla wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Efektów kształcenia ujętych w sylabusach nie odniesiono do efektów kierunkowych.

Kierunkowe i szczegółowe efekty kształcenia dla ocenianego kierunku studiów prowadzonego na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia o profilu akademickim zostały opracowane zgodnie z Krajowymi Ramami Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego (Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2.11.2011 r. w sprawie Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego. Dz. U. Nr. 253, poz. 1520). Zostały one ujęte w trzech kategoriach (wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych), prawidłowo odniesione do efektów obszarowych. Efekty szczegółowe nie zostały natomiast w sylabusach przedmiotów odniesione do efektów kierunkowych co uniemożliwia ocenę ich spójności.

Dla ocenianego kierunku studiów zostały sporządzone matryce efektów kształcenia. Matryce dla przedmiotów podstawowych na studiach drugiego stopnia i dla przedmiotów kierunkowych na studiach pierwszego i drugiego stopnia określają siłę realizacji poszczególnych efektów kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych w ramach poszczególnych przedmiotów. Zastosowano trzy miary natężenia siły realizacji poszczególnych efektów. Natomiast dla modułu przedmiotów podstawowych na pierwszym stopniu studiów w matrycy wskazano na przecięciu efektu kierunkowego i przedmiotu oznaczenia dla efektów obszarowych. Co więcej w zależności od dokumentu zastosowano odmienne oznaczenia dla efektów dla tej grupy przedmiotów – w załączniku R.I.1 Informator 2013/2014: Plan studiów i program kształcenia dla studiów pierwszego i drugiego stopnia w SGH oznaczane są one przez „O”, a w matrycy stanowiącej załącznik jako „K”. Co więcej na innym kierunku studiów dla tej samej grupy przedmiotów stosowane jest konsekwentnie oznaczenie dla efektu kierunkowego „K”. W matrycy brak jest konsekwencji stosowanych oznaczeń siły realizacji efektu. Pod tablicą przewidziano oznaczenie -, 1, 3, 9 a w tablicy używane są symbole x, 0, 1, 3, 9. Dla przedmiotu „Nauka o państwie” nie wskazano siły realizacji żadnych efektów.

Liczba efektów określonych dla poszczególnych przedmiotów jest zróżnicowana. Np. dla przedmiotu „Międzynarodowe rynki finansowe” realizowanego w wymiarze 30 godzin określono 2 efekty w zakresie wiedzy oraz po jednym w zakresie umiejętności i kompetencji społecznych, a dla innych zostało sformułowanych po kilka efektów w każdej kategorii. Z kolei dla przedmiotu „Nauka o państwie” posiadającego taki sam wymiar godzinowy zajęć (30) sformulowano 9 efektów w zakresie wiedzy i po 7 w zakresie umiejętności i kompetencji społecznych. „Historia myśli ekonomicznej” ma po jednym efekcie w ramach każdej kategorii. Dla przedmiotów „Statystyka” i „Ekonomia międzynarodowa” nie określono żadnego efektu w zakresie kompetencji społecznych.

Przykłady te wskazują na brak niezbędnej standaryzacji w określeniu szczegółowych efektów kształcenia, a występujące w tym zakresie różnice są niezrozumiałe.

Sylabusy przedmiotów powinny być uzupełnione o odniesienia efektów szczegółowych do efektów kierunkowych. Powinny również zostać sporządzone sylabusy dla praktyk zawodowych i seminariów dyplomowych. Ze względu na opinie wyrażane przez studentów, powinien być dokonany przegląd sylabusów zamieszczonych w Internecie pod kątem ich aktualności w stosunku do tych przedstawianych przez niektórych wykładowców na zajęciach.

Analiza treści szczegółowych i kierunkowych efektów kształcenia wskazuje na możliwość osiągnięcia efektów kierunkowych przez realizację celów i efektów szczegółowych.

Uczelnia zapewnia właściwy dostęp do opisu efektów kształcenia dla ocenianego kierunku studiów. Informacje te są dostępne dla studentów przede wszystkim za pośrednictwem elektronicznego katalogu przedmiotów. Zawiera on opis programu kształcenia na ocenianym kierunku studiów, a w szczególności podaje efekty kształcenia.

Studenci i inni interesariusze mają dostęp do opisu założonych efektów kształcenia, które zawarte są w sylabusach. Sylabusy są dostępne w wersji elektronicznej oraz ogłaszane przez prowadzących na zajęciach. Zdaniem studentów obecnych na spotkaniu z Zespołem Oceniającym zdarzają się różnice między sylabusem zamieszczonym w Internecie i ogłoszonym. Zdaniem studentów obecnych na spotkaniu z Zespołem Oceniającym PKA zdarzają się różnice między sylabusem zamieszczonym w Internecie i ogłoszonym na pierwszych zajęciach. Wówczas obowiązujący jest ten ogłoszony przez prowadzącego na zajęciach.

2.2).

Efekty kształcenia podane w sylabusach przedmiotów zostały określone w sposób zbyt ogólny jako „efekty kształcenia”. Brak jest wskazania, że to jeden z rodzajów efektów kształcenia, tj. „szczegółowe (specyficzne) efekty kształcenia”. Ogranicza to przejrzystość struktury efektów kształcenia i może utrudniać zrozumienie stosowanych terminów. Samo sformułowanie efektów szczegółowych jest zrozumiałe i zostało dokonane z zastosowaniem terminologii używanej w dziedzinie nauk ekonomicznych i ścisłych oraz przystępnego języka. Ogólnie rzecz ujmując sposób sformułowania efektów kształcenia pozwala na opracowanie przejrzystego systemu ich weryfikacji. Zastrzeżenia budzą jedynie nieliczne przedmioty, dla których określono małą liczbę efektów bądź ich nie określono w ramach jednej z kategorii.

Nie wszyscy studenci obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym znali pojęcie efektów kształcenia. Ci, którzy wiedzieli czym są efekty i czytali ich opis w sylabusie, uznali, iż są one zrozumiałe. W większości są one również, zdaniem studentów, sprawdzalne. Pozostała część jest trudno weryfikowalna, z uwagi na zbyt duży poziom ogólności. Studenci obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym przyznali jednak, że nie przywiązują dużej wagi do efektów kształcenia, a jeśli je czytają to na początku semestru i po egzaminie nie sprawdzają, czy weryfikował on ich osiągnięcie.

2.3)

System weryfikacji efektów kształcenia przewiduje, że modułowe efekty kształcenia zostaną osiągnięte, jeżeli student uzyska zaliczenie każdego przedmiotu wchodzącego w skład danego modułu kształcenia. Sylabus każdego przedmiotu określa sposoby oceny realizacji efektów kształcenia dla niego przewidzianych. Określenia te mają charakter dość ogólny (np. przedmiot „Międzynarodowe rynki finansowe” – egzamin testowy 100 %); nie do końca zrozumiałe (np. „Integracja europejska” – egzamin tradycyjny 30 %, egzamin testowy 70 %), dla niektórych przedmiotów brak jest konsekwencji używanych określeń (np. „Marketing” – forma zajęć konwersatorium, jako elementy oceny końcowej podano: egzamin tradycyjny 60 % i ćwiczenia 40 %), dla niektórych przedmiotów w zależności od języka w jakim są prowadzone przewidziano inne sposoby weryfikacji wiedzy (np. „Statystyka” – dla przedmiotu w języku polskim są to egzamin tradycyjny i egzamin testowy, a dla przedmiotu w języku angielskim egzamin tradycyjny, egzamin testowy i ćwiczenia). Nie dokonano w sylabusach rozgraniczenia sposobów zaliczania zajęć

w formie wykładów i ćwiczeń, jeżeli takie formy są stosowane dla danego przedmiotu, a w szczególności nie podano form weryfikacji realizacji efektów kształcenia dla ćwiczeń, czy innych form aktywnych. Z sylabusów zatem nie wynika jednoznacznie jak weryfikowane są poszczególne kategorie efektów kształcenia (wiedza, umiejętności i kompetencja w ramach ćwiczeń). Jedynie dla kilku przedmiotów, jako element oceny końcowej, pojawiają się referaty. Zdecydowanie dominują „egzamin tradycyjny” i egzamin testowy. Weryfikacja efektów kształcenia tym samym w zbyt dużej mierze nastawiona jest na sprawdzanie efektów kształcenia w zakresie wiedzy, a w mniejszym z zakresu umiejętności. Określenie sposobów weryfikacji efektów szczegółowych jest przy tym dość ogólnikowe.

Podstawowe rozwiązania związane z zasadami dokonywania pomiaru i oceny efektów kształcenia na poszczególnych jego etapach zawarte są w Regulaminie studiów. Dokument ten został przyjęty Uchwałą nr 628 Senatu SGH z dnia 25.04.2012 r. w sprawie Regulaminu studiów w SGH. Studentów obowiązuje semestralny okres rozliczania osiągniętych w ramach poszczególnych przedmiotów efektów kształcenia. Zaliczeniu podlegają wszystkie formy zajęć ujęte w planie studiów. Student jest obowiązany uczestniczyć we wszystkich zajęciach, poza wykładami. Zajęcia prowadzone w formach aktywnych (ćwiczenia, lektoraty, seminaria dyplomowe) są zaliczane przez prowadzących zajęcia na podstawie aktywności studenta na zajęciach, pozytywnych wyników bieżących kontroli realizacji efektów kształcenia oraz oceny prac przewidzianych w programie zajęć. Egzaminy przeprowadzane są z przedmiotów określonych w planie studiów. Ich forma jest określona w sylabusie przedmiotu. Zaliczenia praktyk zawodowych dokonuje Dziekan na podstawie zasad określonych w odpowiednim zarządzeniu Rektora. Warunkiem zaliczenia semestru jest uzyskanie pozytywnych ocen ze wszystkich przedmiotów przewidzianych dla danego semestru w planie studiów i uzyskanie nie mniej niż 30 punktów ECTS.

Proces dyplomowania został określony w Regulaminie studiów. Student przygotowuje pracę dyplomową pod kierunkiem upoważnionego do prowadzenia seminarium dyplomowego promotora. Studentowi przysługuje prawo wyboru promotora. Zaliczenie seminarium dyplomowego następuje po przyjęciu przez promotora ukończonej i pozytywnie ocenionej pracy. Oceny pracy oprócz promotora dokonuje recenzent wyznaczony przez Dziekana. Wymagania dotyczące prac dyplomowych zostały określone w zarządzeniu nr 7 z dnia 30.01.2013r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących prac dyplomowych. Określają one przedmiot pracy dyplomowej, wymagania formalne, wymagania dotyczące promotorów i recenzentów (mogą być nimi tylko osoby posiadające stopień naukowy, których zakres zainteresowań naukowych odpowiada tematyce pracy) oraz organizację procesu dyplomowania.

Warunkiem dopuszczenia do egzaminu dyplomowego, zarówno na studiach pierwszego, jak i drugiego stopnia, jest spełnienie przez studenta wymagań wynikających z planu i programu kształcenia oraz uzyskanie ostatecznej oceny pracy dyplomowej nie niższej niż 3,0. Egzamin dyplomowy jest egzaminem ustnym. Odbywa się on przed komisją, w skład której wchodzi Dziekan studium jako przewodniczący, bądź osoba upoważniona przez Dziekana będąca nauczycielem akademickim i posiadająca co najmniej stopień naukowy doktora, promotor i recenzent pracy dyplomowej. Treść pytań na egzaminie dyplomowym powinna być związana z kierunkowymi efektami kształcenia. Członkiem komisji na egzaminie dyplomowym na drugim stopniu studiów jest egzaminator z ekonomii, który ocenia odpowiedź studenta z tego przedmiotu w oparciu o wylosowane pytanie z puli kilkuset pytań egzaminacyjnych. Ostateczny wynik ze studiów jest ustalany jako suma 0,6 średniej z ocen uzyskanych w trakcie studiów, 0,3 oceny pracy dyplomowej oraz 0,1 oceny z egzaminu dyplomowego. Taki algorytm obliczania ostatecznej oceny ze studiów należy uznać za prawidłowy, gdyż w odpowiednim stopniu uwzględnia realizację efektów kształcenia ze wszystkich przedmiotów objętych programem kształcenia oraz związanych z przygotowaniem pracy dyplomowej.

Wydanie dyplomu ukończenia studiów wymaga osiągnięcia wszystkich ujętych w programie studiów efektów kształcenia i określonej w nim liczby punktów ECTS. Student musi także zaliczyć praktykę zawodową, złożyć pracę dyplomową i zdać egzamin dyplomowy.

Przyjęte w Uczelni i odnoszące się w szczególności do ocenianego kierunku studiów rozwiązania umożliwiają zmierzenie i ocenę stopnia realizacji efektów kształcenia na poszczególnych etapach procesu kształcenia. Stosowane w tym zakresie procedury są prawidłowe, a dobór sposobu oceniania właściwy. W szczególności proces dyplomowania podlega właściwym procedurom i pozwala w odpowiednim stopniu na weryfikację efektów kształcenia.

Dokumentacja toku studiów związana z potwierdzeniem uzyskania przez studenta zakładanych efektów kształcenia i kwalifikacji, tj. protokoły egzaminacyjne, karty okresowych osiągnięć studenta prowadzona jest prawidłowo. Dyplomy i suplementy zawierają pewne uchybienia.

W nowych dyplomach ukończenia studiów wypełnione zostały niewłaściwie pozycje „w obszarze” oraz „o profilu”, bowiem w roku akademickim 2012/2013 studenci kończyli studia na kierunku i specjalności (bez określania obszaru i profilu kształcenia). Wymienione pozycje powinny być wypełniane dopiero dla cyklu kończącego program studiów zgodny z wymaganiami Krajowych Ram Kwalifikacji.

Ponadto w suplementach:

- W pkt. 2 ust. 2.3 – Nazwa i status uczelni wydającej dyplom oraz ust. 2.4 – Nazwa i status uczelni prowadzącej studia – wskazane byłoby zamieszczenie informacji, na podstawie jakiej ustawy funkcjonuje Uczelnia, a także uzupełnienie informacji o statusie Uczelni, iż jest „publiczna uczelnia akademicka”, a nie jak jest to obecnie wpisywane „szkoła publiczna” (brak takiego określenia w ustawie)..
- w pkt. 3 – Informacje o poziomie wykształcenia – w ust. 3.1 Poziom posiadanego wykształcenia – uzupełnienie wpisu „studia pierwszego stopnia” oraz „studia drugiego stopnia” - zgodnie z ustawą Prawo o szkolnictwie wyższym (art. 2 ust. pkt.5) oraz
- w ust. 3.3 Warunki przyjęcia na studia – w przypadku studiów drugiego stopnia wskazane byłoby uzupełnienie wpisu o „posiadanie dyplomu ukończenia studiów pierwszego stopnia” (art. 2 ust. 1 pkt. 8 ustawy)
- W pkt. 4 - Informacje o treści studiów i osiągniętych wynikach - wskazane jest wpisanie tytułu i oceny z pracy dyplomowej oraz informacja w jakich latach było realizowane kształcenie na tym kierunku studiów.

Ponadto zwraca się również uwagę, iż w suplementach wpisywane są określenia niezgodne z ustawą, tj. np. w pkt. 4 ust. 4.3 „...Studia magisterskie w SGH prowadzone są w ramach kierunków studiów, kandydat na studia magisterskie dokonuje ...”. Zgodnie z ustawą obecnie realizowane są studia pierwszego i drugiego stopnia, a zatem należy dokonać odpowiednich korekt w treści tych zapisów.

W zakresie przechowywania efektów kształcenia, w Uczelni obowiązują zapisy „Instrukcji kancelaryjnej i archiwalnej”, stanowiącej załącznik nr 1 do Zarządzenia Rektora nr 72 z dnia 28 grudnia 2009 r. określającej zasady postępowania, mające zapewnić sprawne i szybkie wykonywane czynności kancelaryjnych. Instrukcja ta określa zasady przechowywania i postępowania z aktami w toku bieżącej pracy w komórkach organizacyjnych.

Po upływie okresu przechowywania, tj. 5 lat, akta przekazywane są do archiwum uczelnianego na podstawie spisu zdawczo-odbiorczego, sporządzonego zgodnie z oznaczeniem przewidzianym w instrukcji oraz zgodnie z określonymi w niej symbolami.

W czasie wizytacji poinformowano, iż efekty kształcenia są przechowywane u prowadzących poszczególne przedmioty nauczycieli akademickich przez okres 2 lat. Wskazane jest określenie zasad archiwizowania dokumentacji potwierdzającej uzyskanie zakładanych efektów kształcenia oraz ustalenie okresu ich przechowywania.

Wymagania dotyczące zaliczania poszczególnych przedmiotów, etapów kształcenia, praktyk zawodowych i całych studiów są odpowiednio wystandaryzowane i określone w aktach wewnętrznych wydanych przez Uczelnię. Studenci mają zapewniony dostęp do tych dokumentów i możliwość zapoznania się ze stosowanymi procedurami i wymaganiami. Odnoszą się one w sposób jednolity do wszystkich studentów. Dodatkowo studenci są informowani przez prowadzących zajęcia o wymaganiach i zasadach związanych z zaliczaniem poszczególnych

przedmiotów. Regulamin studiów określa skalę ocen, która odpowiada tradycyjnie stosowanej w krajowym szkolnictwie wyższym (od 2,0 do 5,0). Studenci są także informowani o otrzymanych ocenach i mają prawo wglądu do swoich prac pisemnych. W przypadku niezaliczenia przedmiotu przysługuje im prawo do jednego terminu zaliczenia poprawkowego. Termin poprawkowy jest ustalany przez prowadzącego przedmiot w konsultacji ze studentem w celu uniknięcia kolizji z innymi zajęciami studenta. Studenci mają także prawo do zdawania egzaminu kończącego przedmiot w dwóch terminach – podstawowym i poprawkowym. Warunkiem przystąpienia do egzaminu jest uzyskanie zaliczenia z ćwiczeń, jeżeli takie są przewidziane w ramach danego przedmiotu. Egzaminy odbywają się w sesji egzaminacyjnej zgodnie z organizacją roku akademickiego. Student kwestionujący prawidłowość formy zaliczenia bądź egzaminu lub bezstronność przy wystawianiu oceny ma prawo do zaliczenia bądź egzaminu komisyjnego. Student, który nie uzyskał zaliczenia bądź nie zdał egzaminu może na zasadach określonych w Regulaminie studiów ubiegać się o wpis warunkowy na kolejny semestr. Takie zasady zaliczenia przedmiotów i zdawania egzaminów zapewniają przejrzystości i obiektywizmu formułowania ocen.

Studenci obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym pozytywnie ocenili przejrzystość systemu oceniania. Znają jego zasady, gdyż ogłaszane im są na pierwszych zajęciach. Zawarte są również w sylabusach.

Zdaniem studentów egzaminy i kolokwia są w zdecydowanej większości dostosowane do charakteru treści merytorycznych, których opanowanie mają zweryfikować. Formy egzaminów są odpowiednio dobierane do rodzaju zajęć. Studenci wyrazili opinię, że wymagania na poszczególne oceny są wystandaryzowane. Na wszystkich przedmiotach są one określane procentowo.

Odsiew na ocenianym kierunku studiów jest bardzo mały. Na studiach stacjonarnych pierwszego stopnia odsiew w roku akademickim 2012/2013 wynosił na poszczególnych rocznikach studiów 3-4 osoby. Natomiast na studiach niestacjonarnych odpadła tylko jedna osoba na drugim roku studiów. Na studiach drugiego stopnia odsiew na studiach stacjonarnych wynosił 7 i 9 osób na kolejnych latach studiów, a na niestacjonarnych 6 i 7. Należy jednak uwzględnić, że liczebność roczników na ocenianym kierunku jest stosunkowo mała, zwłaszcza na studiach niestacjonarnych. Na niską skalę odsiewu wskazuje również brak dużych różnic pomiędzy liczbą studiujących i liczbą absolwentów w poszczególnych latach. Jako podstawowe przyczyny odsiewu uczelnia wskazuje: niezaliczenie semestru, niewniesienie w określonym terminie opłat za studia, niepodjęcie studiów oraz rezygnację.

Uczelnia prowadząca oceniany kierunek studiów zapewnia niezbędny dostęp do informacji na temat systemu oceny efektów kształcenia. Informacje te są dostępne dla studentów przede wszystkim za pośrednictwem elektronicznego katalogu przedmiotów. Zawiera on opis programu kształcenia na ocenianym kierunku studiów, a w szczególności podaje efekty kształcenia, punkty ECTS przypisane do poszczególnych przedmiotów oraz rozwiązania odnoszące się do sposobu weryfikacji efektów kształcenia. Informacje o stosowanym systemie oceny są dla studentów w pełni dostępne – zarówno w Internecie, jak i poprzez ogłaszanie na pierwszych zajęciach.

Zajęcia e-learningowe prowadzone są w Szkole Głównej Handlowej w oparciu o własną platformę. Platforma funkcjonuje z zastosowaniem otwartego oprogramowania i może być wykorzystywana przez rozproszonych użytkowników. Kształcenie na odległość jest stosowane na ocenianym kierunku w kilku formach:

1. dla przekazywania materiałów uzupełniających przedmioty podstawowe (ogólnouczelniane). Materiały te służą do uzupełniania e-learningiem zajęć na studiach niestacjonarnych, na których realizacja programu kształcenia odbywa się w ramach mniejszego wymiaru godzin niż na studiach stacjonarnych. Materiały te mogą być jednak fakultatywnie wykorzystane do wsparcia zajęć na studiach stacjonarnych. Dla studentów ocenianego kierunku studiów dostępne są materiały z 17 przedmiotów podstawowych,
2. dla przekazywania materiałów uzupełniających zajęcia kierunkowe. W tym zakresie realizowany jest blended learning. Przedmioty realizowane w tej formie stanowią połączenie zajęć z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego i zajęciami e-learningowymi. Celem zajęć e-learningowych jest nie tylko przekazanie materiałów, ale także aktywne włączenie

studentów w proces kształcenia. Materiały e-learningowe mają charakter wspierający. W tej formie jest realizowany obecnie na ocenianym kierunku studiów jeden przedmiot obowiązkowy kierunkowy,

3. indywidualne wspomaganie zajęć przez wykładowców (Niezbędnik e-sgh). W ramach tej formy poszczególni wykładowcy mogą przygotowywać dla studentów dodatkowe wspomaganie zajęć (prowadzenie autorskich stron e-edukacyjnych).
4. pełne wykłady e-learningowe. W tym przypadku cały proces dydaktyczny odbywa się na platformie e-learningowej, poza egzaminem końcowym, który przeprowadzany jest w siedzibie uczelni w formie tradycyjnej. Dla ocenianego kierunku studiów przygotowano takie kursy dla 6 przedmiotów kierunkowych.

Na ocenianym kierunku studiów kształcenia na odległość prowadzone jest w ramach studiów niestacjonarnych realizowanych w trybie sobotnio-niedzielnym. Wymiar godzin dla wybranych przedmiotów realizowanych ze wsparciem e-learningu obejmuje godziny pracy samodzielnej studenta pod kontrolą wykładowców.

Sposób i zakres wykorzystania kształcenia na odległość na ocenianym kierunku studiów zapewniają przeprowadzanie bieżącej weryfikacji efektów kształcenia, a zaliczenia i egzaminy końcowe przeprowadzane są w siedzibie Uczelni. Rozwiązania takie zapewniają zgodność zasad korzystania z e-learningu w ramach procesu dydaktycznego w warunkami określonymi w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 25.09.2007 r. w sprawie warunków, jakie muszą być spełnione, aby zajęcia dydaktyczne na studiach mogły być prowadzone z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość (Dz. U. Nr 188, poz. 1347 z późn. zm.).

2.4)

W Uczelni prowadzącej oceniany kierunek studiów podjęte zostały prace nad stworzeniem systemu pozwalającego monitorować losy absolwentów. System ten został poddany testom w ramach badań pilotażowych. W oparciu o dotychczasowe doświadczenia w 2012 r. został powołany Zespół ds. Internetowego Monitorowania Losów Absolwentów. Jego zadaniem jest zintegrowanie systemu monitorowania losów absolwentów z uczelnianymi bazami danych oraz jego dalszy rozwój zmierzający do stworzenia interaktywnego systemu pozwalającego na pozyskiwanie informacji o dostosowaniu procesu kształcenia prowadzonego przez Uczelnię do potrzeb rynku pracy.

Jako cele monitorowania losów absolwentów przyjęto pozyskiwanie od absolwentów informacji na temat jakości i efektów kształcenia oraz ich karier zawodowych. Zakłada się prowadzenie badań po uzyskaniu dyplomu, po 6 miesiącach od ukończenia studiów oraz po 3 i 5 latach. Dotychczas prowadzone prace nad systemem pozwoliły na przetestowanie narzędzi badawczych i zintegrowanie systemu badania losów absolwentów z bazami danych. Raporty przygotowywane na tym etapie prac nad systemem były przedkładane władzom uczelni i wykorzystywane głównie do doskonalenia metod prowadzenia zajęć. Wyniki badań były również udostępniane społeczności akademickiej w wydawnictwach Uczelni. Studenci zwracali bowiem uwagę na mało zajęć kształtujących umiejętności. Uczelnia wstrzymuje się z wdrożeniem systemu badania losów absolwentów w związku z pracami nad systemem prowadzonym przez MNiSW. Uczelnia nie zamierza jednak rezygnować z prowadzenia dla własnych potrzeb badań nad losami absolwentów.

Załącznik nr 4 Ocena losowo wybranych prac etapowych oraz dyplomowych

Ogólna ocena prac etapowych. Uczelnia przywiązuje należyłą wagę do archiwizacji prac etapowych i są one dostępne do oceny dla wielu przedmiotów. Prace etapowe mają różną formę. Większość prac etapowych oparta jest na pytaniach opisowych bądź testowych i jest nastawiona na weryfikację wiedzy. Poziom prac jest na ogół dobry. Jednak stosunkowo mała jest prac w formie esejów, projektów, rozwiązywania zadań itp. W niektórych przypadkach niepełne są dane identyfikujące pracę, takie jak przedmiot, rodzaj sprawdzianu, poziom i forma studiów, data, itp. W pojedynczych przypadkach stwierdzono niezgodność z sylabusem (nieco inny sylabus w teczce z

pracami), nie zawsze można stwierdzić jaka powinna być forma zaliczenia, dlatego, że nie jest określona w sylabusie.

Ogólna ocena prac dyplomowych. Tematyka zdecydowanej większości prac (ok. 90 %) odpowiada kierunkowi studiów. Wszystkie prace mają strukturę opartą na rozdziale (rozdziałach) o charakterze teoretycznym (studialnym) oraz rozdziałach empirycznych. Niektóre prace są w języku angielskim. Na ogół poziom prac jest dobry i bardzo dobry. Zdarzają się przypadki zawyżania ocen. Opinie recenzentów są zróżnicowane z punktu widzenia ich szczegółowości. Niektóre recenzje nie zawierają ocen wartościujących odnoszących się do treści merytorycznych i zastosowanych metod badawczych, a jedynie ocenę, bez formułowania opinii.

Kierunek *międzynarodowe stosunki gospodarcze* nie był dotychczas oceniany przez PKA.

Ocena końcowa 2 kryterium ogólnego: *w pełni*

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

2.1)

Kierunkowe i szczegółowe efekty kształcenia dla ocenianego kierunku studiów prowadzonego na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia o profilu akademickim zostały opracowane zgodnie z Krajowymi Ramami Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego. Efekty szczegółowe nie zostały w sylabusach przedmiotów odniesione do efektów kierunkowych co uniemożliwia ocenę ich spójności. Analiza treści efektów kierunkowych i szczegółowych wskazuje na możliwość osiągnięcia efektów kierunkowych przez realizację celów i efektów szczegółowych. Ocena taka jest jednak do pewnego stopnia utrudniona w wyniku braku przypisania w sylabusach przedmiotów efektów szczegółowych do kierunkowych oraz wąskiego sformułowania efektów szczegółowych dla niektórych przedmiotów.

2.2)

Sposób sformułowania efektów kształcenia, poza nielicznymi wyjątkami, pozwala na opracowanie przejrzystego systemu ich weryfikacji. W ocenie studentów efekty kształcenia zostały sformułowane w sposób zrozumiały i w większości przypadków są sprawdzalne.

2.3)

Stosowane są rozwiązania, procedury i metody, w szczególności w odniesieniu do procesu dyplomowania zapewniające możliwość zmierzenia i oceny stopnia realizacji efektów kształcenia na poszczególnych etapach procesu kształcenia. Dokonano standaryzacji wymagań oraz zapewniono przejrzystości i obiektywizmu formułowania ocen. Zapewniono niezbędny dostęp do informacji na temat systemu oceny efektów kształcenia. W opinii studentów system weryfikacji i oceny efektów kształcenia jest dostępny, przejrzysty, obiektywny i oparty na wystandaryzowanych kryteriach.

2.4)

Jednostka monitoruje kariery absolwentów na rynku pracy. Badanie jest jednak na wstępnym etapie, dlatego nie wypracowano jeszcze pełnych mechanizmów jego wykorzystania do ewaluacji programu kształcenia.

Kryterium 3. Program studiów umożliwi osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

3.1)

Program kształcenia opracowany dla kierunku *międzynarodowe stosunki gospodarcze* został odpowiednio powiązany z celami oraz kierunkowymi efektami kształcenia. Uczelnia określiła, jakie ogólne efekty z zakresu wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych realizowane są w ramach każdego przedmiotu (poza praktyką zawodową i seminarium dyplomowym). Utrudniona jest natomiast bezpośrednia ocena osiągnięcia efektów szczegółowych przez realizację programu kształcenia. Efekty szczegółowe zostały co prawda sformułowane w ramach sylabusów przedmiotów, ale nie wskazano ich odniesienia do efektów szczegółowych. Analiza

merytorycznych treści kształcenia i efektów szczegółowych pozwala jednak na stwierdzenie, że realizacja programu kształcenia pozwala na osiągnięcie założonych celów kształcenia oraz uzyskanie założonych kwalifikacji absolwenta.

Kształcenie na kierunku *międzynarodowe stosunki gospodarcze* prowadzone jest w formie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych. Na studiach niestacjonarnych stosowane są dodatkowo dwie formy: studia niestacjonarne popołudniowe i studia niestacjonarne sobotnio-niedzielne. W ramach wszystkich form studia pierwszego stopnia trwają 6 semestrów. Obecnie kształcenie na studiach pierwszego stopnia prowadzone jest dla trzeciego roku studiów według programów obowiązujących przed wprowadzeniem systemu KRK, a na niższych latach według programów wynikających z tego systemu. Plan studiów i program nauczania na kierunku *międzynarodowe stosunki gospodarcze* na studiach pierwszego stopnia, według którego prowadzone są studia dla trzeciego roku, został wprowadzony Uchwałą nr 400 Senatu SGH z dnia 23.02.2011 r. Wymiar godzin na studiach stacjonarnych został ustalony w wysokości 2010 godzin, na studiach niestacjonarnych popołudniowych 1830 godzin, a na studiach sobotnio-niedzielnich 968 godzin z bezpośrednim udziałem nauczyciela i 210 godzin e-learningu. Liczba punktów ECTS dla wszystkich form studiów została ustalona na 180. Program ten obejmuje 690 godzin przedmiotów podstawowych obowiązkowych dla wszystkich studentów na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych popołudniowych oraz 384 godzin kontaktowych i 102 e-learningu na studiach sobotnio-niedzielnich. Na przedmioty kierunkowe przewidzianych zostało 420 godzin na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych popołudniowych i 224+84 godzin e-learningu na sobotnio-niedzielnich. Przedmioty specjalizacyjne do wyboru realizowane są w wymiarze odpowiednio 330 oraz 240 godzin, język obcy 480 na studiach stacjonarnych, 240 niestacjonarnych popołudniowych oraz 96 + 24 e-learningu na sobotnio-niedzielnich. Na seminarium licencjackim przewidziano odpowiednio 30 i 24 godziny. W ramach poszczególnych grup przedmiotów zostały ujęte wszystkie treści podstawowe, kierunkowe i inne wymagania określone w standardach kształcenia.

Program kształcenia ma strukturę modułową składającą się na studiach stacjonarnych z sześciu, a na studiach niestacjonarnych z pięciu modułów (nie ma wychowania fizycznego).

Moduł (grupa) przedmiotów podstawowych jest wspólny dla wszystkich kierunków. Obejmuje on takie przedmioty, jak: „makroekonomia”, „mikroekonomia”, „matematyka”, „statystyka”, „finanse”, „rachunkowość”, „podstawy prawa”, „zarządzanie”, „polityka gospodarcza i społeczna”, „wstęp do informatyki gospodarczej”. Zakres tematyczny i wymiar godzin z tych przedmiotów pozwala na ukształtowanie podstaw wiedzy i umiejętności niezbędnych z punktu widzenia studiów dotyczących gospodarki. Przedmioty te są uzupełniane przez treści o charakterze ogólnym z zakresu filozofii, socjologii, geografii ekonomicznej lub historii gospodarczej. Wymiar godzin zajęć z przedmiotów zaliczonych do tego modułu wynosi 690 na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych popołudniowych, a na studiach sobotnio-niedzielnich 384 godziny realizowane z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego i 102 godziny e-learningu.

Moduł przedmiotów kierunkowych obowiązkowych dla studentów ocenianego kierunku obejmuje w szczególności takie przedmioty podstawowe, jak: „finanse międzynarodowe”, „gospodarka światowa”, „integracja europejska”, „marketing międzynarodowy”, „międzynarodowe transakcje gospodarcze”, „organizacje międzynarodowe”, „rozliczenia międzynarodowe”. Na studiach stacjonarnych i na studiach niestacjonarnych popołudniowych liczba godzin zajęć z tego modułu wynosi łącznie 420, a na studiach niestacjonarnych sobotnio-niedzielnich 224 godziny realizowane z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego i 84 godziny e-learningu. Tak szeroki zakres przedmiotów kierunkowych realizowanych w odpowiednio dużym wymiarze godzinowym zapewnia solidne podstawy wiedzy z zakresu międzynarodowych stosunków gospodarczych.

Moduł przedmiotów fakultatywnych z bazy ogólnouczelnianej składa się z kilku grup przedmiotów. Są to, po pierwsze, przedmioty kształcenia podstawowego i specjalnościowego na innych kierunkach wybierane przez studenta oraz przedmioty specjalnościowe związane z danym kierunkiem. Te ostatnie obejmują przedmioty tworzące dwie specjalności: „Economics of Central and Eastern Europe” oraz „Przedsiębiorstwo na rynku międzynarodowym”. Na specjalności te

składa się odpowiednio 5 i 6 przedmiotów pozwalających na pogłębienie wiedzy i nabycie umiejętności związanych z wybranym obszarem zainteresowań studenta. Do tego modułu należą także praktyki zawodowe oraz przedmioty kształcenia specjalistycznego. Na moduł ten przewidziano łącznie 330 godzin na studiach stacjonarnych, w tym 150 godzin kształcenia specjalistycznego, 450 godzin na studiach niestacjonarnych popołudniowych, w tym 150 godzin kształcenia specjalistycznego, a na studiach niestacjonarnych sobotnio-niedzielnich 240 godzin, w tym 80 kształcenia specjalistycznego.

Moduł języków obcych przewiduje naukę dwóch języków w wymiarze 240 godzin każdy na studiach stacjonarnych, 240 godzin jednego języka na studiach popołudniowych i 94 + 24 e-learningu na studiach sobotnio-niedzielnich. Kształcenie z języka obcego zakłada opanowanie umiejętności posługiwania się na studiach stacjonarnych jednym językiem na poziomie B2/C1 i drugim na poziomie B2, na studiach niestacjonarnych w trybie popołudniowym jednym językiem na poziomie B2 oraz jednym językiem obcym na poziomie B1/B2 (w zależności od wyjściowego stopnia znajomości języka) na niestacjonarnych studiach sobotnio-niedzielnich.

Seminarium licencjackie prowadzone jest w jednym semestrze w wymiarze 30 godzin na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych popołudniowych oraz 24 godzin na studiach sobotnio-niedzielnich. Przygotowując pracę dyplomową student powinien wykazać się wiedzą wynikającą z założonych efektów kształcenia oraz umiejętności gromadzenia, analizy i opracowania informacji i danych zgodnie z tematem pracy. Prace mogą mieć charakter przeglądowy (studyjny) bądź praktyczny (analityczny, projektowy).

Na studiach pierwszego stopnia oceniany kierunek prowadzony jest także w angielskiej wersji językowej pod nazwą *International Economics*. Program kształcenia na tych studiach ma identyczną strukturę pod względem liczby godzin i rodzajów przedmiotów jak dla studiów prowadzonych w języku polskim.

Program kształcenia uwzględnia odpowiedni dobór form zajęć do realizacji efektów kształcenia związanych z poszczególnymi przedmiotami. Zajęcia ze wszystkich przedmiotów podstawowych wymagających stosowania aktywnych metod nauczania prowadzone są w formie ćwiczeń, laboratoriów komputerowych, lektoratów z języka obcego oraz zajęć konwersatoryjnych. Proporcja wykładów do ćwiczeń z reguły wynosi 1:1, a z przedmiotów takich jak matematyka i statystyka 2/3 bądź nawet 3/4 odbywa się w formie ćwiczeń. Według informacji przekazanych przez Uczelnię w programie kształcenia dla roku akademickiego 2012/2013 wykłady stanowiły 48 % ogólnej liczby godzin, a dla programu kształcenia obowiązującego od 2013/2014 r. udział wykładów zwiększył się do 59 %.

Metody dydaktyczne dla każdego z przedmiotów nie zostały wyspecyfikowane w ich sylabusach, lecz zastosowano odesłanie do „oferty indywidualnej”. W sylabusach przygotowanych indywidualnie przez pracownika prowadzącego dany przedmiot podane zostały metody dydaktyczne dostosowane do charakteru przedmiotu.

Dla wszystkich opisanych powyżej form studiów pierwszego stopnia czas trwania kształcenia, dobór treści kształcenia oraz metod dydaktycznych pozwalają na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia, w tym w zakresie przedmiotów do wyboru.

Studia drugiego stopnia prowadzone są w trybie studiów stacjonarnych, niestacjonarnych popołudniowych oraz niestacjonarnych sobotnio-niedzielnich. Studia we wszystkich wymienionych formach trwają 4 semestry. Łączny wymiar godzin zajęć dla studiów stacjonarnych i niestacjonarnych popołudniowych wynosi 990 a dla studiów sobotnio-niedzielnich 553 godziny z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego i 66 realizowanych w ramach e-learningu.

Program kształcenia ma strukturę modułową składającą się z pięciu modułów. Moduł kształcenia wspólny dla wszystkich kierunków obejmuje przedmioty podstawowe obowiązkowe dla wszystkich studentów. Realizowany jest on w wymiarze 60 godzin na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych popołudniowych oraz 42 godzin na studiach sobotnio-niedzielnich. Składają się na niego dwa przedmioty: „historia myśli ekonomicznej” i „prawo gospodarcze”.

Moduł podstawowego kształcenia kierunkowego obejmuje 15 przedmiotów obligatoryjnych dla studentów danego kierunku studiów. Są to w szczególności takie przedmioty jak: „ekonometria

stosowana”, „ekonomia instytucjonalna”, „ekonomia menedżerska”, „ekonomia międzynarodowa”, „ekonomia rozwoju”, „ekonomia środowiska”, „globalizacja i regionalizacja w stosunkach międzynarodowych”, „integracja walutowa”, „międzynarodowe finanse przedsiębiorstw”, „prawo międzynarodowe publiczne”. Przedmioty te realizowane są w łącznym wymiarze 450 godzin na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych popołudniowych oraz 273 godzin na studiach sobotnio-niedzielnym plus 42 godziny e-learningu. Wymiar godzin zajęć z poszczególnych przedmiotów jest odpowiednio duży (30 na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych popołudniowych i 21 na sobotnio-niedzielnym), co pozwala na realizację przyjętych dla nich efektów kształcenia.

Moduł przedmiotów fakultatywnych z bazy ogólnouczelnianej, w tym moduł kształcenia specjalnościowego związany z danym kierunkiem studiów obejmuje przedmioty do wyboru w łącznym wymiarze po 300 godzin na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych popołudniowych oraz 140 godzin na studiach sobotnio-niedzielnym. Studenci ocenianego kierunku studiów mają w ramach tego modułu do wyboru 3 specjalności: „Innovation and Competitiveness in the World Economy”, „Przedsiębiorstwo na rynku międzynarodowym” oraz „Unia Europejska jako partner globalny”. W ramach każdej specjalności jest realizowanych od 5 do 6 przedmiotów, o wymiarze godzin 30 na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych popołudniowych co pozwala na osiągnięcie efektów kształcenia związanych z wybieraną przez studentów specjalizacją. Na studiach sobotnio-niedzielnym liczba godzin dla poszczególnych przedmiotów wynosi 14, co jest rekompensowane wymaganiem odpowiednio większego nakładu pracy własnej.

Moduł języków obcych wprowadza naukę jednego języka obcego w wymiarze 120 godzin na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych popołudniowych oraz 96 godzin na studiach sobotnio-niedzielnym plus 24 godziny e-learningu. Student studiów drugiego stopnia powinien osiągnąć poziom biegłości języka obcego B2 bądź B2/C1 w zależności od wyjściowego poziomu znajomości danego języka.

Seminarium magisterskie obejmuje po 60 godzin na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych popołudniowych oraz 42 godziny na studiach sobotnio-niedzielnym. Seminarium magisterskie prowadzone jest przez dwa semestry. Student poprzez przygotowanie pracy magisterskiej powinien wykazać się odpowiednią wiedzą i umiejętnościami z danego zakresu nabytymi w trakcie studiów wynikającymi z przyjętych dla ocenianego kierunku studiów efektów kształcenia. Praca magisterska powinna mieć charakter badawczy, projektowy bądź analityczny. Może też mieć charakter teoretyczny (studialny). Wymaga się od studenta, aby praca magisterska opierała się na zaawansowanej wiedzy odnoszącej się zarówno to teorii, jak i praktyki, uwzględniała krytyczne podejście do teorii formułowanych w danym zakresie tematycznym oraz wykazywała zaawansowane umiejętności niezbędne dla rozwiązywania problemów związanych z daną dziedziną wiedzy i praktyką. Takie wymagania stawiane pracom magisterskim pozwalają na realizację efektów kształcenia przewidzianych dla studiów drugiego stopnia.

Na studiach drugiego stopnia oceniany kierunek prowadzony jest także w angielskiej wersji językowej pod nazwą *International Business*. Program kształcenia na tych studiach ma identyczny wymiar godzin i strukturę treści przedmiotowych jak omówiony powyżej program realizowany w języku polskim.

Realizowany na studiach drugiego stopnia program kształcenia przewiduje odpowiedni dobór form zajęć do realizacji efektów kształcenia związanych z poszczególnymi przedmiotami. Zajęcia ze wszystkich przedmiotów podstawowych wymagających stosowania aktywnych metod nauczania prowadzone są w formie wykładów i ćwiczeń, w proporcjach pozwalających na realizację założonych efektów kształcenia. Ogólne sylabusy przedmiotów nie określają stosowanych metod dydaktycznych. Są one dostępne w ramach oferty indywidualnej poszczególnych pracowników prowadzących dany przedmiot. Ich analiza pozwala na stwierdzenie, że metody te są dostosowane do charakteru zajęć z poszczególnych przedmiotów i pozwalają na realizację przewidzianych dla nich efektów kształcenia.

Należy stwierdzić, że program kształcenia realizowany na ocenianym kierunku studiów drugiego stopnia w odniesieniu do wszystkich ich form przewiduje odpowiedni czas trwania

kształcenia oraz dobór treści kształcenia i metod dydaktycznych. Pozwalają one w tym zestawieniu na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia, w tym w zakresie przedmiotów do wyboru.

Zdaniem studentów czas trwania kształcenia w ramach poszczególnych przedmiotów został zaplanowany w sposób adekwatny do ich potrzeb. Ich zdaniem prawidłowy jest również dobór treści kształcenia oraz form zajęć i metod dydaktycznych. Studenci nie zgłosili też żadnych zastrzeżeń do przedmiotów prowadzonych za pomocą e-learningu.

Liczba punktów ECTS przypisanych do całych studiów oraz poszczególnych modułów i przedmiotów określona jest w programie kształcenia. Dla wszystkich form studiów pierwszego stopnia określono jednakową liczbę punktów ECTS wynoszącą 180. W trakcie każdego semestru program kształcenia przewiduje uzyskanie 30 punktów ECTS, a w trakcie roku akademickiego 60 punktów. Za przygotowanie pracy dyplomowej i przygotowanie do egzaminu dyplomowego na studiach pierwszego stopnia studenci otrzymują 10 punktów ECTS. System ECTS, a w szczególności przydział punktów do poszczególnych przedmiotów oparty jest na założeniu, że jeden punkt odpowiada efektom kształcenia, których uzyskanie wymaga od studenta łącznego średniego nakładu pracy w wysokości 25-30 godzin. Punktami ECTS zostały objęte wszystkie przedmioty ujęte w planie studiów. Warunkiem uzyskania przez studenta punktów za dany przedmiot jest otrzymanie pozytywnej oceny końcowej w oparciu o wymagania i zasady określone w sylabusie przedmiotu.

Program kształcenia na studiach drugiego stopnia przewiduje, że dla ich ukończenia student musi uzyskać 120 punktów ECTS. Rozkład punktów pomiędzy semestrami jest symetryczny i do każdego z nich przypisanych jest 30 punktów ECTS, co daje 60 punktów ECTS dla roku akademickiego. Za przygotowanie pracy magisterskiej i przygotowanie do egzaminu dyplomowego na studiach drugiego stopnia studenci otrzymują 20 punktów ECTS.

Studenci ocenianego kierunku studiów mają możliwość dokonywania wyboru przedmiotów. Na studiach pierwszego stopnia do grupy przedmiotów wybieranych należą przedmioty w ramach modułu wspólnego przedmiotów podstawowych (12 ECTS), modułu przedmiotów fakultatywnych z bazy ogólnouczelnianej (32 ECTS), różnych form wychowania fizycznego bądź innych zajęć na studiach niestacjonarnych (2 ECTS) oraz seminarium dyplomowego (10 ECTS). Łącznie przedmioty te obejmują 56 punktów ECTS, tj. 31,1 % wszystkich punktów przypisanych do ocenianego kierunku studiów.

Na studiach drugiego stopnia studenci mają możliwość dokonywania wyboru modułów i przedmiotów w ramach modułu przedmiotów fakultatywnych z bazy ogólnouczelnianej (31 punktów ECTS), lektoratu z języka obcego (10,5 punkta) oraz seminarium dyplomowego (20 punktów). Łącznie zatem na przedmioty wybierane przez studenta ocenianego kierunku przypada 61,5 punktów ECTS, tj. 51,25 % ogólnej ich liczby ujętej w programie kształcenia. Punktacja ECTS jest zgodna z przepisami ustalającymi podstawowe wymagania w tym zakresie, tj. Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5.10.2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. Nr 243, poz. 1445) oraz Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14.09.2011 r. w sprawie warunków i trybu przenoszenia zajęć realizowanych przez studenta (Dz. U. Nr. 201, poz. 1187). Jednak sylabusy wymagają uzupełnienia o informację o strukturze nakładu pracy i czasie niezbędnym na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia.

Zdaniem studentów nakład pracy potrzebny do opanowania poszczególnych przedmiotów mierzony w systemie ECTS został oszacowany poprawnie.

Przyjęta w Uczelni koncepcja kształcenia stwarza studentom dużą możliwość wyboru zajęć. Powoduje to, że rzeczywista struktura programu kształcenia, a tym samym i sekwencja przedmiotów, jest określana w dużym stopniu przez indywidualne wybory studentów. Należy jednak wyraźnie wskazać, że studentów obowiązuje pewien sztywny schemat planu studiów odnoszący się do przedmiotów podstawowych.

Na studiach pierwszego stopnia w pierwszych trzech semestrach plan studiów obejmuje przedmioty podstawowe, język obcy, obowiązkowe przedmioty przekazujące treści humanistyczne. Ich sekwencja w toku pierwszych semestrów jest prawidłowa. Realizacja efektów kształcenia

przypisanych do tych przedmiotów stwarza odpowiednie podstawy do wprowadzania od czwartego semestru studiów przedmiotów kierunkowych, w tym specjalnościowych. Seminarium licencjackie realizowane jest w szóstym semestrze. Identyczna sekwencja jest stosowana w odniesieniu do wszystkich form studiów. Takie rozwiązania odnoszące się do określenia sekwencji modułów i przedmiotów należy uznać za prawidłowe. Zapewniają one z jednej strony niezbędny wpływ Uczelni na kolejność realizacji efektów kształcenia, a z drugiej pozwalają na duży stopień indywidualizacji studiów.

Na studiach drugiego stopnia plan studiów przewiduje realizację w pierwszym semestrze przedmiotów podstawowych i języka obcego, który jest kontynuowany w semestrze drugim. Natomiast w kolejnych trzech semestrach realizowane są przedmioty kierunkowe i do wyboru. Taka sekwencja modułów i przedmiotów jest prawidłowa, gdyż zakłada ukształtowanie podstawowej wiedzy i umiejętności w ramach pierwszego semestru studiów i pozwala na określoną swobodę kształtowania dalszej ścieżki kształcenia na zasadach kierowanego wyboru. Także następstwo ujętych w planie przedmiotów jest właściwe z punktu widzenia powiązań występujących pomiędzy nimi i zapewnienia niezbędnego przygotowania do realizacji kolejnych. Seminarium magisterskie realizowane jest w ostatnich dwóch semestrach. Sekwencja przedmiotów i modułów na obydwu stopniach studiów jest tym samym prawidłowa i sprzyja realizacji założonych celów i efektów kształcenia. Zdaniem studentów sekwencja przedmiotów i modułów została opracowana prawidłowo i pozwala na przechodzenie od treści podstawowych, ogólnych, które każdy absolwent SGH powinien opanować, do bardziej specjalistycznych, szczegółowych.

Studenci studiów pierwszego stopnia kierunku *międzynarodowe stosunki gospodarcze* zobowiązani są do odbycia praktyki zawodowej. Praktyki zawodowe prowadzone są zgodnie z zasadami określonymi w Regulaminie studenckich praktyk zawodowych wprowadzonym zarządzeniem Rektora nr 63 z dnia 1 października 2009 r. Regulamin określa w szczególności cele praktyk, do jakich zalicza: poszerzenie wiedzy zdobytej na studiach i rozwijanie umiejętności jej wykorzystania, poznanie struktur i mechanizmów funkcjonowania przedsiębiorstw i instytucji, kształtowanie umiejętności niezbędnych w przyszłej pracy zawodowej, przygotowanie studenta do samodzielności i odpowiedzialności za powierzone mu zadania. Praktyka zawodowa może odbyć się w kraju bądź za granicą i jest realizowana na podstawie umowy zawieranej między Uczelnią, studentem i przedsiębiorstwem bądź instytucją przyjmującą studenta na praktykę.

Regulamin ten przewiduje, że praktyka powinna odpowiadać profilowi kształcenia w SGH (§ 5). Nie wiąże zatem praktyki bezpośrednio z kierunkiem studiów i efektami kształcenia dla niego przewidzianymi, co wynika z faktu, że Regulamin został wprowadzony w 2009 r. Praktyki zostały na ocenianym kierunku studiów włączone do planu studiów. Student uzyskuje za praktykę zawodową 3 punkty ECTS. Praktyka powinna trwać nie krócej niż 3 tygodnie. Uczelnia nie wprowadziła ramowego programu praktyki dla ocenianego kierunku studiów. Regulamin praktyk przewiduje jedynie, że student powinien realizować cele praktyk. Praktyka zawodowa odbywa się na podstawie umowy zawieranej między Uczelnią, studentem i przedsiębiorstwem bądź instytucją przyjmującą studenta na praktykę.

Warunkiem zaliczenia praktyki jest złożenie przez studenta raportu z przebiegu praktyki przygotowanego według wzoru określonego w Regulaminie praktyk. Raport ten jest potwierdzany przez zakładowego opiekuna praktyki. Praktykę zalicza dziekan.

Regulamin praktyk dopuszcza traktowanie na równi z praktyką, pod warunkiem zgodności z profilem kształcenia, pracy zawodowej, stażu, praktyki zrealizowanej przez studenta na mocy dwustronnej umowy z zakładem pracy. Decyzję o uznaniu tych form aktywności zawodowej jako praktyki zawodowej studenta podejmuje Dziekan. Na ocenianym kierunku studiów tego typu przypadków jest około 35 %. Nadzór nad realizacją praktyk sprawuje Dział Organizacji i Rozliczania Dydaktyki.

W zakresie realizacji praktyk zawodowych na ocenianym kierunku istnieje kilka obszarów zagadnień, które powinny być stale monitorowane, tj.:

- dostosowanie ramowego programu praktyk dla kierunku studiów, do przebiegu praktyk i ich założonych celów;

- uzupełnienie sylabusu dla praktyk zawodowych, tak by można w pełni monitorować cele i efekty osiągane na praktykach;
- skoordynowanie czasu odbywania praktyk, tak by studenci nie odbywali praktyk zbyt wcześniej, ale po odbyciu zajęć koniecznych do wykorzystania i poszerzenia wiedzy i umiejętności zdobywanych podczas praktyk.
- sposób sporządzania raportów z praktyk. Obecnie wiele raportów jest bardzo krótkich, co utrudnia ocenę realizacji przyjętych dla nich celów, a zaliczenia praktyk dokonuje Dziekan. Merytoryczna kontrola realizacji praktyk jest zatem trudna.

Należy z uznaniem wskazać, że Uczelnia przygotowuje się do stworzenia banku tematów prac dyplomowych. Tematy będą pochodziły głównie od pracodawców, co powinno pozwolić na przygotowywanie prac o charakterze praktycznym. Z drugiej strony oferty tematów mają być przygotowywane także przez promotorów.

Uczelnia zapewniła w odniesieniu do ocenianego kierunku studiów niezbędną spójność programu i wymiaru praktyk studenckich, terminu ich realizacji oraz doboru miejsc, w których się odbywają, z celami i efektami kształcenia określonymi dla tych praktyk. Pewne trudności powoduje jednak brak określenia efektów kształcenia dla praktyk oraz dość formalny sposób ich zaliczania. System kontroli i zaliczania praktyk funkcjonuje w sposób prawidłowy.

Organizację studiów określa Regulamin studiów w SGH. Ustala on okres studiów pierwszego stopnia na sześć semestrów i studiów drugiego stopnia na cztery semestry. Wprowadza podział roku akademickiego na dwa semestry ustalając jednocześnie dla studiów stacjonarnych i niestacjonarnych popołudniowych wymiar 15 tygodni zajęć dydaktycznych. Natomiast na studiach niestacjonarnych sobotnio-niedzielnym obowiązek zorganizowania nie mniej niż 7 zjazdów. Szczegółową organizację roku akademickiego ustala Senat.

Zajęcia na studiach stacjonarnych organizowane są zgodnie z harmonogramem przygotowywanym przez Dział Organizacji i Rozliczania Dydaktyki. Odbywają się one w przypadku zajęć 30-godzinnych co tydzień, a 15-godzinnych co dwa tygodnie, w pierwszej albo drugiej części semestru. Większość zajęć odbywa się w blokach 2-godzinnych. Zajęcia na studiach niestacjonarnych popołudniowych odbywają się w dni robocze tygodnia w godzinach wieczornych. Na studiach niestacjonarnych sobotnio-niedzielnym zajęcia organizowane są w ramach zjazdów odbywających się co dwa tygodnie. W soboty zajęcia trwają zazwyczaj od godziny 8.00 do godzin wieczornych, a w niedziele od godziny 8.00 do godziny późnych godzin popołudniowych. Większość zajęć odbywa się w blokach 2 bądź 4-godzinnych. Przerwy pomiędzy poszczególnymi blokami wynoszą 10 minut.

Realizacja przedstawionej powyżej koncepcji daleko posuniętej indywidualizacji procesu kształcenia sprawia, że jedynie lektoraty realizowane są w stałych grupach dziekańskich. Natomiast na pozostałe zajęcia studenci uczęszczają w grupach, których skład jest zmienny na każdym przedmiocie i w ramach poszczególnych semestrów. Liczebność grup ćwiczeniowych i lektoratowych nie przekracza zazwyczaj 25-30 osób. Natomiast liczebność grup z zastosowaniem komputerów odbywających się w laboratoriach jest dostosowana do liczby stanowisk i wynosi od 15 do 30. Taka liczebność grup jest właściwa i pozwala na stosowanie aktywnych metod dydaktycznych.

Przedstawiona organizacja zajęć, zarówno na studiach stacjonarnych, jak i niestacjonarnych, jest prawidłowa i umożliwia realizację zakładanych celów i efektów kształcenia.

Studenci pozytywnie ocenili organizację procesu kształcenia na kierunku *międzynarodowe stosunki gospodarcze*, podkreślając jako zaletę dużą swobodę studentów w kształtowaniu swojej ścieżki kształcenia. Niemniej jednak przyznali, iż wymaga to od nich przemyślenia kierunku swojego rozwoju intelektualnego już na początku studiów i dużej dojrzałości w projektowaniu planu studiów zakresie przedmiotów do wyboru.

Uczelnia stwarza studentom wyróżniającym się w czasie studiów w SGH wybitnymi osiągnięciami możliwość studiowania według indywidualnego planu i programu kształcenia. O studiowanie w takim trybie mogą ubiegać się także studenci pierwszego semestru studiów

pierwszego i drugiego stopnia legitymujący się wybitnymi osiągnięciami w chwili przyjmowania na studia. Decyzję w tej sprawie podejmuje Rektor. Rektor przyznając studentowi prawo do indywidualnego toku studiów wyznacza opiekuna naukowego. Szczegółowe zasady odbywania studiów w tym trybie zostały określone w odnośnym zarządzeniu Rektora. Aktualnie na ocenianym kierunku studiów nie ma studentów studiujących w tym trybie.

Studentom niepełnosprawnym w ramach indywidualizacji procesu kształcenia Uczelnia umożliwia takie formy wsparcia, jak: instalowanie oprogramowania ułatwiającego obsługę osób słabo widzących, pomoc ze strony personelu w korzystaniu z pracowni komputerowych, ułatwienia przy wypożyczaniu książek w bibliotece, rozwiązywanie problemów organizacyjnych przy egzaminach i kolokwjach, przekazywanie informacji za pomocą specjalnego serwisu elektronicznego. Opisane powyżej regulacje i rozwiązania organizacyjne wskazują, że Uczelnia stwarza odpowiednie możliwości indywidualizacji procesu kształcenia dla studentów wybitnie uzdolnionych oraz udziela wsparcia studentom niepełnosprawnym.

Studenci pozytywnie oceniają program kształcenia na ocenianym kierunku. Ich zdaniem największym jego atutem jest duża swoboda w kształtowaniu indywidualnej ścieżki kształcenia. Pozytywnie oceniają również wymóg zrealizowania grupy przedmiotów obligatoryjnych, wspólnych dla wszystkich studentów Uczelni, ponieważ uważają, że są to absolutne podstawy wykształcenia ekonomicznego, które każdy z nich powinien posiadać. Aprobują również swobodę wyboru pomiędzy specjalnością kierunkową, międzykierunkową i możliwością ukończenia studiów na ocenianym kierunku bez specjalności, wg tzw. ścieżki podstawowej. Pozytywnie oceniają również możliwość wyboru prowadzącego zajęcia nauczyciela akademickiego, co ma miejsce w przypadku, gdy jeden przedmiot, na który zapisanych jest wielu studentów prowadzi kilku nauczycieli, wg jednego sylabusu. Dotyczy to najczęściej przedmiotów obligatoryjnych oraz najbardziej popularnych przedmiotów do wyboru. W swojej ocenie studenci nie uwzględnili jednak, faktu iż duża indywidualizacja programu kształcenia może negatywnie wpływać na osiągnięcie przez nich wszystkich zakładanych kierunkowych efektów kształcenia.

System ECTS ma również zastosowanie w ramach wymiany międzyuczelnianej i międzynarodowej. Punkty ECTS uzyskane na innych uczelniach krajowych i zagranicznych można transferować do SGH. Decyzje o uznaniu takich transferów podejmuje Dziekan.

3.2)

Treści programowe zostały w sposób odpowiednio szczegółowy określone w sylabusach przedmiotów. Dla większości przedmiotów jest to kilkanaście tematów zajęć. Treści te są spójne ze szczegółowymi efektami kształcenia. Sylabusy określają również formy zajęć stosowane w ramach przedmiotu. Nie podają jednak stosowanych metod dydaktycznych odsyłając w tym zakresie do „oferty indywidualnej”, która zawiera informacje o metodach dydaktycznych stosowanych przez poszczególnych pracowników prowadzących zajęcia z danego przedmiotu. Efekty kształcenia określone dla ocenianego kierunku studiów, treści programowe oraz formy zajęć tworzą spójną całość.

Kierunek *międzynarodowe stosunki gospodarcze* nie był dotychczas oceniany przez PKA.

Ocena końcowa 3 kryterium ogólnego: *w pełni*

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

3.1)

Program kształcenia realizowany na ocenianym kierunku studiów pierwszego i drugiego stopnia w odniesieniu do wszystkich ich form przewiduje odpowiedni czas trwania kształcenia i dobór treści kształcenia. Pozwalają one na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia. Program kształcenia na ocenianym kierunku zapewnia studentom gruntowne podstawy ogólnoeconomiczne, przy jednoczesnym, szerokim wykorzystaniu metod ilościowych. Potwierdzeniem dobrej koncepcji programowej oraz realizacji procesu kształcenia o wysokiej jakości jest zatrudnialność absolwentów. System ECTS jest zgodny z przepisami ustalającymi podstawowe wymagania w tym zakresie. Sekwencja przedmiotów i modułów na obydwu stopniach studiów jest prawidłowa.

Zapewniona została w niezbędnym zakresie spójność praktyk studenckich z celami i efektami kształcenia określonymi dla tych praktyk. System kontroli praktyk funkcjonuje w sposób prawidłowy. Organizacja zajęć umożliwia realizację zakładanych celów i efektów kształcenia. Stworzono możliwości indywidualizacji procesu kształcenia dla studentów wybitnie uzdolnionych oraz udziela wsparcia studentom niepełnosprawnym. Studenci pozytywnie oceniają program kształcenia na ocenianym kierunku.

3.2)

Zakładane efekty kształcenia, treści programowe, formy i metody dydaktyczne tworzą spójną całość.

Kryterium 4. Liczba i jakość kadry dydaktycznej a możliwość zagwarantowania realizacji celów edukacyjnych programu studiów

4.1)

Zajęcia dydaktyczne na studiach I i II stopnia prowadzi 328 pracowników, w tym 41 stanowiących minimum kadrowe. Wśród profesorów i doktorów habilitowanych większość to reprezentanci nauk ekonomicznych, nauk prawnych oraz filozofii. Wśród doktorów większość stanowią posiadający stopnie naukowe w dziedzinie nauk ekonomicznych. Ponadto, adiunkci reprezentują dyscypliny: matematykę, prawo, informatykę oraz filozofię. Osoby prowadzące zajęcia ze stopniem magistra to głównie doktoranci reprezentujący nauki ekonomiczne.

Odsetek pracowników naukowo-dydaktycznych dla których uczelnia stanowi podstawowe miejsce pracy wynosi 97% oraz struktura ich kwalifikacji umożliwia osiągnięcie założonych, przypisanych do obszaru nauk społecznych celów i efektów kształcenia na ocenianym kierunku. Wśród prowadzących zajęcia dominują bowiem pracownicy posiadający tytuły i stopnie naukowe w obszarze nauk społecznych w dziedzinie nauk ekonomicznych.

Obsada zajęć dydaktycznych jest prawidłowa. Poszczególne przedmioty prowadzą specjaliści, których wiedzę popartą dyplomami i dorobkiem publikacyjnym, często w grupie pozostałych nauczycieli, wspiera doświadczenie praktyczne. Liczba przedmiotów prowadzonych przez poszczególnych nauczycieli i ich obciążeń nie budzi zastrzeżeń.

Załącznik nr 5 - Nauczyciele akademicki realizujący zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów, w tym stanowiący minimum kadrowe.

4.2)

Teczki osobowe zawierają dokumenty pozwalające na ocenę, czy nauczyciel akademicki spełnia wymagania do zaliczenia do minimum kadrowego na kierunku *międzynarodowe stosunki gospodarcze*, tj. czy posiada odpowiednie kwalifikacje naukowe (stopnie i tytuły naukowe oraz dorobek lub posiada doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią, związane z umiejętnościami wskazanymi w opisie efektów kształcenia dla ocenianego kierunku studiów – zgodnie z wymaganiami określonymi w § 12 ust. 2 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia Dz. U. z 2014 r. poz. 131), w jakim wymiarze realizują pensum dydaktyczne, a także czy złożył nie później niż do dnia 30 czerwca roku poprzedzającego rok akademicki oświadczenie o wyrażeniu zgody na wliczenie do minimum kadrowego na studiach pierwszego i drugiego stopnia na kierunku *międzynarodowe stosunki gospodarcze* w Szkole Głównej Handlowej w Warszawie, zgodnie z wymaganiami określonymi w art. 112a ust. 3 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.). W Szkole Głównej Handlowej w Warszawie wszystkie oświadczenia zostały podpisane w terminie zgodnym z wymaganiami określonymi w przepisach ustawy, tj. do 30 czerwca 2013 r.

Zgodnie z informacjami zawartymi w tych oświadczeniach wszystkie wskazane do minimum kadrowego osoby stanowią minimum kadrowe nie więcej niż dwukrotnie, a także są

zatrudnione w Uczelni na podstawie mianowania lub umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy, nie krócej niż od początku semestru studiów, a więc zgodnie z wymaganiami określonymi w § 13 ust. 1 i 2 wymienionego wyżej rozporządzenia.

Analiza tej dokumentacji pozwala na stwierdzenie, iż wymagania określone w § 15 ust. 1 rozporządzenia wymienionego powyżej są spełnione, bowiem do minimum kadrowego na ocenianym kierunku studiów Uczelnia wskazała 41 osób, z tego 30 osób na studiach pierwszego i drugiego stopnia oraz 11 tylko na studiach pierwszego stopnia. Wśród wspomnianych 30 osób wskazanych do minimum kadrowego na obu poziomach kształcenia - 11 osób to samodzielni nauczyciele akademicki posiadający tytuł naukowy lub stopień naukowy doktora habilitowanego, oraz 19 osób ze stopniem naukowym doktora. Natomiast 7 samodzielnych nauczycieli akademickich oraz 4 doktorów wspomaga proces kształcenia na studiach pierwszego stopnia.

W teczkach osobowych znajduje się również dokumentacja związana z realizacją zwyczajowych procedur dotyczących prowadzonej w Uczelni polityki kadrowej.

Wszystkie wyżej wymienione osoby przeprowadzą osobiście na kierunku *międzynarodowe stosunki gospodarcze*, co najmniej 30 godzin zajęć dydaktycznych (samodzielni nauczyciele akademicki) oraz co najmniej 60 godzin (doktorzy), co spełnia wymagania określone w § 13 ust. 3 wymienionego wyżej rozporządzenia.

Warunek minimum kadrowego dla studiów I i II stopnia dla profilu ogólnoakademickiego dla obszaru nauk społecznych dla kierunku „międzynarodowe stosunki gospodarcze” jest spełniony, ponieważ można zaliczyć do tej grupy wszystkie wskazane osoby. Wśród wskazanych 41 osób jest 18 samodzielnych pracowników naukowo-dydaktycznych i 23 osoby ze stopniem naukowych doktora, a ich dorobek naukowy jest z dyscyplin, do których przypisano kierunkowe efekty kształcenia.

Skład minimum kadrowego na kierunku *międzynarodowe stosunki gospodarcze* prowadzonego w Szkole Głównej Handlowej w Warszawie w perspektywie długookresowej jest stabilny, bowiem zdecydowana większość tj. 27 osób wskazanych do minimum kadrowego zatrudnionych zostało na czas nieokreślony, zaś 14 na czas określony.

Dla prawie wszystkich osób (za wyjątkiem 1 osoby) wskazanych do minimum kadrowego Uczelnia jest podstawowym miejscem pracy. Na podstawie mianowania w Uczelni zatrudnionych jest 24 nauczycieli akademickich, zaś na podstawie umowy o pracę – 17 osób.

Warunek dotyczący stosunku liczby nauczycieli akademickich, stanowiących minimum kadrowe dla kierunku *międzynarodowe stosunki gospodarcze*, do liczby studentów na tym kierunku wynosi 1:12 (41:506), a tym samym spełnione są wymagania określone w § 17 ust. 3 cytowanego wyżej rozporządzenia.

Załącznik nr 6 . Informacja o hospitowanych zajęciach i ich ocena

Ogólna ocena hospitowanych zajęć jest pozytywna. Dotyczy to zarówno zajęć wykładowych, jak i ćwiczeniowych. Zajęcia były dobrze prowadzone zarówno z punktu widzenia doboru treści, jak i metod opartych na ogół na prezentacji multimedialnej. Można zauważyć niską frekwencję studentów na zajęciach. W jednym przypadku wykład się nie odbył.

4.3).

Istotnym elementem wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia jest prowadzenie właściwej polityki kadrowej, w tym właściwy dobór nauczycieli akademickich prowadzących kształcenie na ocenianym kierunku studiów. Uczelnia zatrudnia nauczycieli akademickich na podstawie umowy o pracę oraz na podstawie umów cywilnoprawnych. Rektor podejmuje decyzje o nawiązaniu lub rozwiązaniu stosunku pracy z nauczycielami akademickimi na wniosek Dziekana lub z własnej inicjatywy, po zasięgnięciu opinii Dziekana.

Okresowej oceny nauczyciela akademickiego dokonuje Kierownik Katedry (Dziekan w stosunku do Kierownika Katedry, Rektor w stosunku do Dziekana), w tzw. arkuszu oceny dokonań naukowych, dydaktycznych i organizacyjnych nauczyciela akademickiego. Swoją ocenę wyraża Dziekan, a w przypadku, gdy oceniający nie godzi się z oceną, także Rektor. Nauczyciele

akademiści podlegają okresowej ocenie, której dokonuje się nie rzadziej niż raz na dwa lata lub na wniosek Dziekana Wydziału, w szczególności w zakresie należytego wykonywania obowiązków, o których mowa w art. 111 Ustawy prawo o szkolnictwie wyższym oraz w zakresie przestrzegania prawa autorskiego i praw pokrewnych, a także prawa własności przemysłowej. Oceny nauczyciela akademickiego posiadającego tytuł naukowy profesora, zatrudnionego na podstawie mianowania dokonuje się nie rzadziej niż raz na cztery lata.

Podstawę oceny stanowią informacje nauczyciela akademickiego zawarte w arkuszu ocen wyniki hospitacji zajęć dydaktycznych oraz wyniki anonimowej ankiety przeprowadzonej wśród studentów. Hospitacje dotyczą wszystkich nauczycieli akademickich, niezależnie od formy ich zatrudnienia, są przeprowadzane według ustalonego harmonogramu hospitacji. Hospitacje przeprowadza Kierownik Instytutu/Zakładu i osoby przez niego upoważnione. Zajęcia dydaktyczne oceniane są także przez studentów, przy pomocy ankiet papierowych, a wcześniej elektronicznego systemu oceny zajęć.

Powyższe informacje pozwalają na korektę jakości pracy wykładowców oraz są podstawą do ich nagradzania/awansowania. Na podstawie danych uzyskanych w procesie samooceny podejmowane są również decyzje o rozwoju pracowników wewnątrz organizacji. Stanowi to również podstawę prowadzenia odpowiedniej polityki kadrowej ukierunkowanej m.in. na kształtowanie zespołu nauczycieli akademickich, dla których Uczelnia stanowi podstawowe miejsce pracy. W sytuacjach szczególnych uzyskane tą drogą informacje mogą skutkować rozwiązaniem umowy o pracę z danym nauczycielem akademickim.

Uczelnia przywiązuje wagę do rozwoju naukowego pracowników. W tym celu realizowany jest, na miarę możliwości Kolegiów, program badań zgodny z kierunkiem studiów prowadzonych na Uczelni, uwzględniający zainteresowania i doświadczenie pracowników. Badania prowadzone są indywidualnie lub zespołowo. Wyniki prowadzonych przez pracowników naukowych badań są opisywane i wykorzystywane jako monografie naukowe, artykuły, raporty, materiały dydaktyczne, skrypty i podręczniki. Ważną funkcję spełnia tu Uczelniane Wydawnictwo, które zajmuje się opracowywaniem i publikacją książek, zeszytów naukowych i innych materiałów.

Podczas spotkania Zespołu Oceniającego z nauczycielami akademickimi wyrażone były opinie dotyczące specyfiki i cech wyróżniających, szczególnie w zakresie procesu kształcenia na kierunku *międzynarodowe stosunki gospodarcze*. Wypowiedzi pracowników nawiązywały do kontekstu historycznego kierunku (powstanie kierunku). Zwrócono również uwagę na profil merytoryczny kierunku i potrzebę zwiększenia w efektach oraz treściach kształcenia zagadnień nauk o zarządzaniu oraz finansów. Zauważono, że studenci kierunku mając dużą pulę przedmiotów do wyboru, często wybierają właśnie te związane z finansami i zarządzaniem. Podkreślono, że studenci kierunku *MSG* mają swobodę wyboru specjalności, również międzykierunkowych. Jako przykład podana została specjalność realizowana od 1 października 2012 r. we współpracy z CIMA (The Chartered Institute of Management Accountants). Programy tej specjalności oferowane są w języku polskim i angielskim na studiach licencjackich i magisterskich. Przedmiotem dyskusji na spotkaniu była kwestia rozdrobnienia przedmiotów, przejawiająca się w postaci tzw. przedmiotów „przymiotnikowych”. Na temat potrzeby takich przedmiotów wyrażane były różne opinie. Wyrażano również opinie na temat kształcenia na drugim stopniu, m.in. takie, że studia powinny być jednolite. Przedmiotem dyskusji była również kwestia sposobu organizacji zajęć w laboratoriach komputerowych, w taki sposób, aby odejść od wyposażenia laboratorium w komputery stacjonarne, a zobowiązać studentów do przychodzenia ze swoimi laptopami. Na ten temat zdania były podzielone, podawano argumenty zarówno za (powszechność laptopów), jak i przeciw (konieczność instalacji oprogramowania).

Ocena końcowa 4 kryterium ogólne: wyróżniająca **Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych**

4.1)

Liczba pracowników naukowo-dydaktycznych jest wystarczająca, a ich kwalifikacje umożliwiają osiągnięcie celów i efektów zdefiniowanych dla ocenianego kierunku.

4.2)

Wymagania minimum kadrowego do prowadzenia studiów I i II stopnia na kierunku *międzynarodowe stosunki gospodarcze* można uznać za spełnione wyróżniająco, ponieważ reprezentowane jest przez 18 samodzielnych pracowników naukowo-dydaktycznych. Dorobek naukowy kadry tworzącej minimum kadrowe koncentruje się na problemach ściśle związanych z ocenianym kierunkiem.

4.3)

Polityka kadrowa Uczelni sprzyja rozwojowi naukowemu pracowników poprzez finansowe i organizacyjne wsparcie badań naukowych, uczestnictwo w konferencjach, prowadzenie własnego wydawnictwa i organizowanie konferencji naukowych, czego dowodem jest uzyskanie w ocenie parametrycznej przez Kolegium Gospodarki Światowej kategorii A.

Kryterium 5. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa, którą dysponuje jednostka a możliwość realizacji zakładanych efektów kształcenia oraz prowadzonych badań naukowych

Baza dydaktyczna Szkoły Głównej Handlowej mieści się w 5 budynkach, których łączna powierzchnia dydaktyczna wynosi prawie 10 tys. m². Budynek Główny (G) mieści: 9 auli, w tym największą dwupoziomową na 700 osób, 33 sale wykładowe, 4 laboratoria komputerowe. Najstarszym obiektem zabytkowym kampusu jest budynek A, w którym znajduje się 1 aula (500 miejsc), 3 laboratoria i 18 sal wykładowo-ćwiczeniowych. W budynku S jest sala wykładowa na 70 miejsc i 4 laboratoria komputerowe, a w budynku W znajduje się 6 sal wykładowych i 2 laboratoria. W budynku C mieści się 16 sal wykładowych wyposażonych w najnowocześniejsze rozwiązania audiowizualne, 5 laboratoriów komputerowych i 2 aule na 160 i 100 miejsc. Wszystkie aule wykładowe wyposażone są w komputer, ekran multimedialny, projektor i rzutnik.

Budynek C w standardzie wyposażenia spełnia wszystkie wymogi nowoczesnego kształcenia studentów. Aule i sale wykładowe w budynku posiadają zintegrowany systemem audiowizualny z możliwością sterowania przez prowadzącego zajęcia jak i przez techników nadzorujących pracę urządzeń. Zaprogramowane sekwencje zdarzeń w przypadku korzystania z konkretnych urządzeń: komputer, laptop, wizualizer, magnetowid i odtwarzacz DVD powodują automatyczne ustawienie oświetlenia, zasłonięcie rolet i włączenie projektora z możliwością indywidualnej korekty ułatwiając obsługę i czyniąc system bardziej przyjaznym.

Budynki SGH są wyposażone w łączność internetową, w oparciu o własne sieci WiFi, w obrębie sal dydaktycznych i większości korytarzy. Trochę szkoda, że sieć WiFi nie podłączona do systemu certyfikacji EduRoam (skrót: educational roaming, <http://eduroam.pl>), która wyrosła z działań europejskich akademickich sieci komputerowych. Celem usługi EduRoam jest udostępnienie bezpiecznej łączności w ramach środowiska naukowego. Dostęp do EduRoam jest współtworzony przez wszystkie instytucje, które z niego korzystają i dlatego pracownicy i studenci instytucji korzystających z EduRoam, za zgodą swoich instytucji macierzystych, mogą uzyskać dostęp do Internetu na terenie wszystkich instytucji stowarzyszonych w EduRoam (zarówno w Polsce, jak i za granicą). Podłączenie do systemu certyfikacji EduRoam na pewno będzie zauważane przez studentów wyjeżdżających i przyjeżdżających w ramach programu Erasmus.

Student zidentyfikowany w sieci uczelnianej ma możliwość korzystania z oprogramowania zainstalowanego w laboratoriach komputerowych. Oprogramowanie to pakiety matematyczne, statystyczne i ekonometryczne wspomagające zajęcia charakterystyczne dla specyfiki naszej Uczelni. Wybrane licencje systemów statystycznych pozwalają studentowi SGH na otrzymanie kodów licencyjnych i instalację pakietów na prywatnych komputerach.

Coroczne kolejne remonty i inwestycje prowadzone w obrębie bazy dydaktycznej przyczyniają się do wzrostu poziomu pomieszczeń spełniających standardy nowoczesnego kształcenia.

Uczelnia dysponuje bogato wyposażoną biblioteką. Stan liczbowy zbiorów ogółem (na koniec 2013 r.) wynosi ok. 962.000 wol., w tym ok. 229.000 wol. czasopism. Liczba tytułów prenumerowanych bieżących czasopism polskich wynosi 480, zagranicznych – 307. Spośród tych czasopism kilkadziesiąt tytułów (ok. 10-15 %) można bezpośrednio powiązać z ocenianymi kierunkami *MIESI* i *MSG*. Kilkadziesiąt tysięcy tytułów czasopism zagranicznych dostępnych jest w pełnotekstowych, komputerowych bazach danych (EBSCO, PROQUEST, EMERALD, JSTOR, OECD, CAMBRIDGE Journals, OXFORD Journals i inne). Od 2010 r. dostępne są dodatkowe bazy pełnotekstowe książek i czasopism, m.in. ELSEVIER, SPRINGER, WILEY - dzięki ogólnokrajowej licencji w całości finansowanej przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, dostępnych poprzez Wirtualną Bibliotekę Nauki. Uczelnia wykupiła w 2012 r. dostęp do kolekcji Business & Economics w pełnotekstowej bazie książek elektronicznych EBRARY zawierającej ok. 32 tys. tytułów, głównie anglojęzycznych. W ramach tej kolekcji jest ok. 10 tys. książek dotyczących tematu "quantitative methods" oraz ok. 12 tys. z zakresu "international relations".

Z elektronicznych, pełnotekstowych zasobów Biblioteki można korzystać na każdym komputerze w sieci uczelnianej. Ze wszystkich baz studenci i pracownicy SGH mogą korzystać również w domu dzięki systemowi VPN (Virtual Private Network), który funkcjonuje w Uczelni od początku 2011 r. Na terenie całej Biblioteki można korzystać z internetu bezprzewodowego.

Biblioteka SGH uczestniczy, w ramach konsorcjum, w tworzeniu bibliograficzno-abstraktowej bazy dziedzinowej BazEkon, zamieszczonej w Wirtualnej Bibliotece Nauki, obejmującej zagadnienia społeczno-ekonomiczne, której zasób oparty jest na zawartości czasopism i serii naukowych wydawanych przez wiodące uczelnie ekonomiczne w kraju.

Zbiory tradycyjne, drukowane, dostępne są przede wszystkim w czytelniach, a także poprzez wypożyczalnię. Godziny otwarcia są dogodne od 9:00 do 20:00 (sobota do 15:00, niedziela do 13:00).

Informacja o najnowszych zbiorach Biblioteki, za ostatnie 25 lat, jest zamieszczona w katalogu elektronicznym ALEPH (ok. 30% całości zbiorów). W tych zbiorach ok. 20% tytułów książek i czasopism można powiązać z zagadnieniami i przedmiotami wykładanymi na kierunku *MSG*. Od 2009 r. do opisów książek dołączane są spisy treści, które ułatwiają czytelnikom wybór odpowiedniej literatury.

Od kilku lat podejmowane są działania, mające na celu ułatwienie osobom niepełnosprawnym dostęp do zasobów zgromadzonych w Bibliotece SGH. Dotychczas działania te objęły: likwidację barier architektonicznych, zakup sprzętu i oprogramowania specjalistyczne ułatwiające osobom niepełnosprawnym korzystanie z materiałów zgromadzonych w Bibliotece.

Studenci i pracownicy SGH mają otwarty dostęp do zasobów bibliotek na terenie Warszawy. W ramach wypożyczeń międzybibliotecznych - na zamówienie czytelnika - mogą być również sprowadzane książki z innych bibliotek w kraju oraz, za pośrednictwem Biblioteki Narodowej, również z zagranicy.

Studenci pozytywnie ocenili bazę dydaktyczną Uczelni, jej wyposażenie w potrzebny sprzęt komputerowy, oprogramowanie, dostęp do sieci Internet. Nie zgłaszali również żadnych zastrzeżeń do standardu sal dydaktycznych, w których prowadzone są zajęcia. Pozytywnie ocenili też księgozbiór biblioteczny i czytelnię.

Miejsca odbywania praktyk wybierane są w zasadzie swobodnie przez studentów. Uczelnia nie weryfikuje ich bazy ani możliwości osiągnięcia efektów kształcenia, jakie instytucje te oferują studentom ocenianego kierunku. Niemniej jednak studenci nie zgłosili w tym zakresie żadnych zastrzeżeń. Pozytywnie na wybór miejsc odbywania praktyk sprzyja położenie Uczelni w stolicy i bliskość instytucji państwowych, w których studenci *międzynarodowych stosunków gospodarczych* mogą zdobywać umiejętności praktyczne i doświadczenie.

Budynek główny (G) oraz budynek C są dobrze przystosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych. Znajdują się w nich pochylnie dla wózków inwalidzkich, windy i specjalnie

przystosowane toalety. W bibliotece znajdują się urządzenia umożliwiające korzystanie z jej zasobów przez osoby niedowidzące. Ponadto Uczelnia dysponuje kilkoma systemami nadajników i odbiorników ułatwiających udział w zajęciach osobom niedosłyszącym, pokoje oraz pracownie komputerową przystosowaną do potrzeb osób niepełnosprawnych znajdującą się w Domu Studenckim.

Ocena końcowa 5 kryterium ogólnego: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego

Uczelnia zapewnia bazę materialną, biblioteczną oraz dostęp do baz elektronicznych niezbędnych do osiągnięcia końcowych efektów kształcenia na ocenianym kierunku studiów. Studenci pozytywnie ocenili infrastrukturę Uczelni. Stopień jej dostosowania do potrzeb osób niepełnosprawnych również należy ocenić pozytywnie.

Kryterium 6. Badania naukowe prowadzone przez jednostkę w zakresie obszaru/obszarów kształcenia, do którego został przyporządkowany oceniany kierunek studiów

Zajęcia dydaktyczne na kierunku *międzynarodowe stosunki gospodarcze* prowadzą przede wszystkim nauczyciele akademicy zatrudnieni w Kolegium Gospodarki Światowej (KGŚ), jak również innych kolegiach SGH, w tym: Kolegium Analiz Ekonomicznych, Ekonomiczno-Społecznym, Nauk o Przedsiębiorstwie, a także Zarządzania i Finansów. Sam kierunek najsilniej związany jest z KGŚ i badania prowadzone w tym kolegium stanowią główne zaplecze badawcze wspierające rozwój oferty dydaktycznej na kierunku *MSG*.

Kolegium Gospodarki Światowej w parametrycznej ocenie jednostek wykonanej przez KEJN uzyskał kategorię A, na miejscu 16 wśród wszystkich polskich jednostek naukowych prowadzących badania w dziedzinie nauk ekonomicznych.

Badania naukowe prowadzone przez pracowników związanych z kierunkiem *MSG* dotyczą w szczególności zagadnień związanych z handlem międzynarodowym i rozwojem bezpośrednich inwestycji zagranicznych, międzynarodowych rynków finansowych, rozwoju korporacji międzynarodowych i różnych aspektów umiędzynarodowienia przedsiębiorstw, integracji europejskiej oraz różnych aspektów międzynarodowej integracji gospodarczej, sytuacji makroekonomicznej w różnych gospodarkach oraz sektorach, w wymiarze narodowym, regionalnym i globalnym, rozwoju różnych sektorów i rynków w wymiarze narodowym, regionalnym i globalnym, a także innych aspektów rozwoju gospodarki światowej.

Badania naukowe w Kolegium Gospodarki Światowej realizowane są w ramach: badań statutowych, badań własnych, grantów NCN, programów międzynarodowych, a także w ramach innych prac zleconych. W okresie 2009-2013 pracownicy KGŚ brali udział w projektach badawczych, a w tym m.in.:

- 19 projektach badawczych realizowanych w ramach grantów Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, a obecnie Narodowego Centrum Nauki kierowanych przez pracowników KGŚ i realizowanych w Kolegium (pełny wykaz Załącznik R.IV.4 raportu samooceny za lata 2009-2013);
- 50 międzynarodowych projektach badawczych realizowanych w ramach grantów instytucji zagranicznych oraz umów na wykonanie badań zleconych (pełny wykaz Załącznik R.IV.5 raportu samooceny za lata 2009-2013).

W ramach badań statutowych w latach 2009-2013 pracownicy KGŚ zrealizowali 123 projekty badawcze finansowane z dotacji podmiotowej na utrzymanie potencjału badawczego (łącznie kwota 4,76 mln złotych). Badania własne / badania młodych naukowców są finansowane z dotacji celowej na prowadzenie badań naukowych oraz zadań z nimi związanych, służących rozwojowi młodych naukowców oraz uczestników studiów doktoranckich. W latach 2009-2013 na badania własne oraz badania młodych naukowców przeznaczono ponad 762 tys. zł.

Międzynarodowe projekty badawcze realizowane w ramach KGŚ mają bardzo istotne znaczenie dla rozwoju kierunku *MSG*. W latach 2009-2013 w pracownicy KGŚ wzięli udział w 50 międzynarodowych projektach badawczych realizowanych w ramach zagranicznych grantów, jak również w ramach prac zleconych. Projekty te realizowane były we współpracy z zagranicznymi uczelniami, jak również organizacjami i instytutami badawczymi. Wśród instytucji partnerskich współrealizujących lub zlecających badania znalazły się m.in. takie instytucje jak: Komisja Europejska, Bank Światowy, IMD - International Institute for Management Development / World Economic Forum, Harvard Business School, Centre for European Economic Research GmbH (ZEW), University of Minnesota, Maastricht Economic Research Institute on Innovation and Technology (MERIT), University of Maastricht, Instytut Gospodarki Niemieckiej w Kolonii, Uniwersytety w Tybindze, Hohenheim i Heidelbergu, London School of Economics, University of St. Gallen, Wuhan University (Chiny) czy WIFO (Austrian Institute of Economic Research). Tematy międzynarodowych projektów badawczych realizowanych przez pracowników KGŚ były silnie powiązane z tematyką kierunku *MSG*.

Wyniki badań naukowych opublikowano w kilkuset publikacji naukowych, które ukazały się w latach 2009-2013, a w tym:

- 35 publikacji w czasopismach posiadających współczynnik Impact Factor, znajdujących się w bazie JCR;
- 438 publikacji w czasopismach wymienionych w części B wykazu czasopism naukowych MNiSW;
- 59 monografi, w tym 9 monografii naukowych w języku angielskim, niemieckim, francuskim, hiszpańskim, rosyjskim i włoskim;
- 216 redagowanych monografii wieloautorskich, w których zamieszczono rozdziały pracowników KGŚ lub redagowanych przez pracowników KGŚ;
- 353 rozdziałów w monografiach naukowych w języku angielskim, niemieckim, francuskim, hiszpańskim, rosyjskim i włoskim.

Bardzo ważnym instrumentem aktywizacji studentów, który umożliwia im zarówno pogłębianie ich wiedzy jak i zaangażowanie w badania naukowe oraz działania związane z popularyzacją nauki i zdobytej wiedzy są koła naukowe. Obecnie w KGŚ aktywnie działa 9 kół naukowych, które skupiają kilkuset studentów. Wśród kół tych znajdują się:

- Studenckie Koło Naukowe Finansów Międzynarodowych;
- Studenckie Koło Naukowe Międzynarodowych Stosunków Gospodarczych;
- Studenckie Koło Naukowe Stosunków ze Wschodem;
- Studenckie Koło Naukowe Badań nad Konkurencyjnością;
- Studenckie Koło Naukowe Energetyki;
- Studenckie Koło Naukowe Spraw Zagranicznych;
- Studenckie Koło Naukowe Klub Inwestora;
- Studenckie Koło Naukowe Zarządzania w Sporcie;
- Studenckie Koło Naukowe Gospodarek Krajów Niemieckojęzycznych;
- Studenckie Koło Naukowe Coachingu.

Przedstawione koła naukowe w ramach swojej działalności realizują konferencje naukowe, spotkania z teoretykami i praktykami zajmującymi się dziedzinami zainteresowania kół, wspierają badania realizowane przez poszczególne jednostki naukowe uczelni, podejmują współpracę z zewnętrznymi instytucjami, a także realizują inne działania badawcze, edukacyjne i propagatorskie.

Studenci obecni na spotkaniu Zespołem Oceniającym nie byli zainteresowani prowadzeniem badań naukowych, w związku z czym nie orientowali się czy Uczelnia zapewnia takie możliwości. Na Uczelni działają koła naukowe, prowadzą one jednak działalność bardziej popularnonaukową niż stricte naukową. Studenci przyznali, że są bardziej zainteresowani wejściem na rynek pracy już w trakcie studiów, niż podejmowaniem działalności naukowej. Niemniej jednak przedstawiciele kół naukowych przyznali, że dla aktywnych studentów, którzy wykazują własną inicjatywę jest taka

możliwość. Propozycję udziału w badaniach padają zazwyczaj ze strony promotorów prac dyplomowych.

Szkoła Główna Handlowa w Warszawie posiada jedną z najlepszych baz do prowadzenia badań naukowych w zakresie nauk ekonomicznych, a w tym również w zakresie międzynarodowych stosunków gospodarczych. Na bazę tę składają się bardzo dobre wyposażenie w infrastrukturę badawczą, w sprzęt komputerowy i biurowy, oprogramowanie (w tym oprogramowanie statystyczne, ekonometryczne i biurowe), a także dostęp do bardzo bogatych zasobów bibliotecznych oraz cyfrowych baz danych. Należy jednocześnie podkreślić, że bogaty i uznany wśród naukowców dorobek naukowo-badawczy pracowników prowadzących zajęcia na kierunku *MSG* znacząco przyczynia się do podnoszenia kształcenia. Jest to tym bardziej znaczące, że znakomita większość projektów badawczych oraz ich efektów, które opisano wyżej jest ściśle związana z *MSG*.

Ocena końcowa 6 kryterium ogólnego: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego.

Rezultaty prowadzonych badań naukowych są wykorzystywane w procesie kształcenia. Na ocenianym kierunku stwarzane są studentom możliwości uczestnictwa w badaniach naukowych oraz zdobycia wiedzy i umiejętności przydatnych w pracy naukowo-badawczej. Badania naukowe nie są popularne wśród studentów, ale Jednostka umożliwia tego rodzaju aktywności, a też szczególnie zachęca do niej studentów.

Kryterium 7. Wsparcie studentów w procesie uczenia się zapewniane przez Uczelnię

7.1)

Zgodnie z obowiązującymi w SGH zasadami kandydaci na studia pierwszego stopnia przyjmowani są bez określenia kierunku. Dopiero w trakcie pierwszego roku studiów następuje wybór kierunku. Natomiast oferta studiów drugiego stopnia skierowana jest do wszystkich absolwentów studiów pierwszego stopnia, którzy zainteresowani są kierunkiem *międzynarodowe stosunki gospodarcze*. Zasady i tryb rekrutacji określone są w uchwałach Senatu oraz zarządzeniach Rektora.

Przyjmowanie kandydatów na studia pierwszego stopnia zostało uregulowane w Uchwale nr 630 Senatu SGH z dnia 30.05.2012 r. w sprawie warunków i trybu rekrutacji na I rok studiów stacjonarnych i niestacjonarnych pierwszego stopnia w SGH w roku akademickim 2013/2014. Przewiduje ona w szczególności, że przyjęcie na studia następuje na podstawie konkursu świadectw dojrzałości. Przy postępowaniu rekrutacyjnym brane są pod uwagę cztery przedmioty: matematyka albo fizyka, geografia albo historia, albo wiedza o społeczeństwie, albo ekonomia, dwa języki obce. Na podstawie wyników postępowania rekrutacyjnego sporządzane są listy rankingowe obejmujące wszystkich kandydatów, którzy przystąpili do postępowania. Limity przyjęć na studia określa Senat Uczelni. Komisja rekrutacyjna może dokonywać modyfikacji postępowania rekrutacyjnego w stosunku do osób niepełnosprawnych. W ramach obowiązującego limitu komisja rekrutacyjna tworzy listę rankingową osób zakwalifikowanych do przyjęcia. Postępowanie rekrutacyjne prowadzone jest przez powołane przez senat komisje rekrutacyjne oraz uczelnianą odwoławczą komisję rekrutacyjną. Komisja odwoławcza rozpatruje odwołania od decyzji komisji rekrutacyjnej oraz skargi składane przez kandydatów w związku z postępowaniem rekrutacyjnym.

Kandydaci na studia drugiego stopnia przyjęci zostali w bieżącym roku akademickim w oparciu o zapisy Uchwały nr 631 Senatu SGH z dnia 30.05.2012 r. w sprawie warunków i trybu rekrutacji na I rok studiów stacjonarnych i niestacjonarnych drugiego stopnia w SGH w roku akademickim 2013/2014. Postępowanie rekrutacyjne prowadzone jest według dwóch trybów. W ramach pierwszego trybu przyjmowani są absolwenci studiów pierwszego stopnia SGH na podstawie średniej ocen z pierwszych pięciu semestrów studiów w ramach limitu miejsc. W trybie

naboru powszechnego przyjmowani są kandydaci na podstawie wyników pisemnego sprawdzianu kwalifikacyjnego, także w ramach limitu miejsc określonego przez uczelnię. Limity miejsc określa Rektor SGH. Do odbywania studiów drugiego stopnia może być dopuszczona osoba, która ma tytuł magistra, licencjata, inżyniera lub równoważny wydany przez polską uczelnię bądź zalegalizowany lub opatrzony apostille dyplom ukończenia uczelni za granicą. Postępowanie rekrutacyjne, podobnie jak w przypadku studiów pierwszego stopnia, prowadzone jest przez powołane przez Senat komisje rekrutacyjne oraz uczelnianą odwoławczą komisję rekrutacyjną. Komisja odwoławcza rozpatruje odwołania od decyzji komisji rekrutacyjnej oraz skargi składane przez kandydatów w związku z postępowaniem rekrutacyjnym.

Odrębnie uregulowano zasady przyjmowania cudzoziemców. Nastąpiło to w Zarządzeniu Rektora nr 15 z dnia 26.03.2012 r. w sprawie warunków i trybu podejmowania przez cudzoziemców studiów wyższych w SGH na zasadach innych niż obowiązujące obywateli polskich. Na studia pierwszego stopnia przyjmowani są cudzoziemcy, którzy legitymują się zalegalizowanym bądź opatrzonym apostille świadectwem lub innym dokumentem uzyskanym za granicą, uprawniającym do ubiegania się o przyjęcia na studia. Na studia drugiego stopnia mogą być przyjęci cudzoziemcy, którzy legitymują się zalegalizowanym bądź opatrzonym apostille dyplomem lub innym dokumentem ukończenia uczelni za granicą, uprawniającym do podjęcia studiów drugiego stopnia w państwie, w którym został wydany.

Na podstawie zaprezentowanych rozwiązań dotyczących rekrutacji na studia pierwszego i drugiego stopnia należy stwierdzić, że zasady rekrutacji stosowane w Uczelni umożliwiają dobór kandydatów posiadających wiedzę i umiejętności niezbędne do uzyskania w procesie kształcenia zakładanych efektów kształcenia. Rozwiązania te nie zawierają regulacji dyskryminujących określoną grupę kandydatów. Liczba rekrutowanych studentów odpowiada potencjałowi dydaktycznemu jednostki i zapewnia utrzymanie odpowiedniej jakości kształcenia.

7.2)

Regulacje odnoszące się do ocenianego kierunku studiów motywują studentów do systematycznej nauki. W szczególności w ramach aktywnych form zajęć dydaktycznych weryfikacji poddawany jest bieżący stan wiedzy i sprawdzane są umiejętności wynikające z efektów kształcenia przewidzianych dla danych przedmiotów. Odbywa się to poprzez motywowanie i ocenianie aktywności oraz różne formy prac przejściowych wykonywanych w trakcie semestru. Podstawowe znaczenie mają sprawdziany wiedzy i umiejętności stosowane na koniec zajęć stanowiące podstawę ich zaliczenia oraz egzaminy z przedmiotów. Na ocenianym kierunku studiów studenci zdają stosunkowo dużą liczbę egzaminów. Na pierwszym stopniu studiów egzaminami objętych jest 18 przedmiotów wspólnych dla wszystkich studentów oraz 10 przedmiotów kierunkowych. Poza tym egzaminami kończy się większość przedmiotów wybieranych, ale ze względu na system indywidualizacji studiów trudno jest ich liczba zdawana przez danego studenta jest trudna do określenia. Na studiach drugiego stopnia studenci zdają łącznie 30 egzaminów, w tym 3 z przedmiotów obowiązkowych, 15 z przedmiotów kierunkowych, 5 z przedmiotów związanych z kierunkiem, 6 spoza kierunku oraz egzamin z języka obcego. Objęcie egzaminami dużej liczby przedmiotów pozwala na stworzenie systemu ocen zorientowanego na proces uczenia się.

Struktura ocen z ostatniej sesji egzaminacyjnej na studiach pierwszego stopnia na ocenianym kierunku studiów była następująca: oceny niedostateczne 6,4 %, oceny dostateczne 17,6 %, oceny dostateczne plus 14,6 %, oceny dobre 22,3 %, oceny dobre plus 14,1 % oraz oceny bardzo dobre 25,0 %. Natomiast na studiach drugiego stopnia udział poszczególnych ocen kształtował się odpowiednio: 6,8 %, 19,6 %, 15,4 %, 21,3 %, 14,0 % oraz 22,6 %. Na obydwu stopniach studiów rozkład ocen był bardzo zbliżony i nie wskazywał na występowanie zjawiska ich zawyżania.

Natomiast oceny z egzaminu dyplomowego kształtowały się następująco: oceny niedostateczne 0,4 %, oceny dostateczne 1,3 %, oceny dostateczne plus 2,5 %, oceny dobre 40,3 %, oceny dobre plus 45,3 % oraz oceny bardzo dobre 10,2 %. Na studiach drugiego stopnia rozkład

ocen z egzaminu dyplomowego był odpowiednio następujący: 0,0 %, 0,0 %, 5,6 %, 39,8 %, 51,9 %, 2,8 %. Wyraźna jest zatem dominacja, na obydwu stopniach studiów, ocen dobrych i dobrych plus. Przedstawione powyżej rozwiązania i rezultaty ich stosowania prowadzą do stwierdzenia, że system oceny osiągnięć studentów jest zorientowany na proces uczenia się. Zasady i formy weryfikacji efektów kształcenia zapewniają niezbędną przejrzystość i obiektywizm formułowania ocen, a wymagania stosowane w tym zakresie określone dla poszczególnych przedmiotów i etapów studiów są odpowiednio wystandaryzowane.

Sylabusy przedmiotów nie zawierają informacji o nakładzie pracy i czasie niezbędnym na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia. Uczelnia nie przedstawiła takich informacji także w innej formie. System oceny osiągnięć studenta jest zorientowany na proces uczenia się. Jego zasady są przejrzyste i obiektywne. Wymagania są wystandaryzowane, określone programami procentowymi i ogłaszane studentom.

7.3)

Program kształcenia sprzyja mobilności studentów, gdyż zakłada duży moduł przedmiotów do wyboru, co ułatwia zaliczanie przedmiotów ekwiwalentnych w innych ośrodkach dydaktycznych przy wykorzystaniu możliwości stworzonych przez system ECTS. Uczelnia oferuje bogatą ofertę stypendialną w ramach programu LLP Erasmus. Zarówno informacje o możliwościach ubiegania się o takie stypendium, jak i procedurę jego załatwiania i kompetencje osób zajmujących się na Uczelni tą tematyką studenci ocenili pozytywnie. Wprawdzie studenci obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym nie korzystali z tej oferty, jednak z informacji, jakie posiadają od swoich kolegów i koleżanek wynika, iż osoby wyjeżdżające nie miały problemów z uwzględnieniem zaliczonych zagranicą przedmiotów, jeśli poprawnie został sporządzony „learning agrément”. Ponadto Uczelnia oferuje w bieżącym roku akademickim cztery programy studiów magisterskich prowadzonych we współpracy z uczelniami zagranicznymi, na których można zdobyć tzw. podwójny dyplom. Żaden z programów nie dotyczy jednak *międzynarodowych stosunków gospodarczych*. Studenci pozytywnie ocenili również nauczanie języków obcych na ocenianym kierunku.

Studenci w dużej mierze korzystają z bogatej oferty stypendialnej, zarówno w ramach programu Erasmus, jak również w ramach umów bilateralnych oraz innych form współpracy obejmujących wyjazdy studentów. W latach 2011-2013 łącznie na wymianę wyjechało 159 studentów ocenianego kierunku, a przyjechało 1.139 (na Uczelnię), z czego największy udział mają wyjazdy i przyjazdy w ramach programu Erasmus (łącznie 74 wyjazdów oraz 747 przyjazdów).

Wpływ współpracy międzynarodowej na program kształcenia zaznacza się w programach studiów realizowanych we współpracy z zagranicznymi uczelniami. Ponadto Uczelnia deklaruje, że zaangażowanie pracowników naukowych dydaktycznych w międzynarodowe projekty badawcze wpływa na jakość prowadzonych przez nich zajęć oraz na aktualizację stanu wiedzy. Studenci korzystający z oferty stypendiów w ramach programu Erasmus oraz umów o współpracy poszerzają swoją wiedzę na zagranicznych uczelniach.

7.4)

Opieka naukowa nad studentami polega głównie na opiece promotorów prac dyplomowych nad dyplomantami. Studenci mają dużą swobodę wyboru promotora. Nie ma przedmiotu seminarium dyplomowe, organizowanego regularnie co tydzień dla pewnej grupy zajęciowej, a kontakt z promotorem polega na indywidualnych konsultacjach w trybie i z częstotliwością uzgodnioną przez strony. Studenci pozytywnie oceniają takie rozwiązanie. Obiektywnie oceniając rozwiązanie to ma zarówno zalety, jak i wady. Pozytywem tej sytuacji jest przede wszystkim indywidualne podejście do studenta, możliwość uzgodnienia tematu pracy zgodnie z zainteresowaniami studenta i promotora oraz dostosowanie tempa i organizacji pracy do potrzeb studenta. Z drugiej jednak strony zdarzają się przypadki, gdy promotor nie kontaktuje się ze studentem niemal przez cały semestr i dopiero pod koniec tego okresu następuje uzgodnienie kwestii pracy dyplomowej. Trudno wówczas mówić o właściwym rozkładzie pracy i zapewnieniu

osiągnięcia wszystkich efektów kształcenia, jakie powinny być przypisane do seminarium dyplomowego i pracy dyplomowej..

W zakres opieki naukowej wchodzi również działalność opiekunów kół naukowych. Studenci zaangażowani w ich prace pozytywnie ocenili kontakt i współpracę z opiekunami. Negatywnie ocenili natomiast poziom dofinansowania działalności kół naukowych ze środków Uczelni i widzą w tym czynnik hamujący aktywność kół. Należy jednak podkreślić, że zaangażowanie studentów ocenianego kierunku w pracę kół naukowych jest trudne do oszacowania i oceny, gdyż są oni członkami różnych kół działających na poziomie Uczelni.

W zakresie opieki dydaktycznej formalny aspekt procesu kształcenia należy ocenić pozytywnie. Informacje istotne dla studentów są powszechnie dostępne, choć negatywnie należy ocenić występujące w pojedynczych przypadkach różnice w sylabusach między wersją elektroniczną, a ogłoszoną na zajęciach i zarazem obowiązującą. Nauczyciele akademicki odbywają dyżury w ustalonych i ogłoszonych terminach. Większość z nich komunikuje się ze studentami również za pomocą wiadomości mailowych. Przewidziana w Regulaminie studiów funkcja opiekuna poszczególnych lat studiów lub grup w praktyce nie funkcjonuje, jednak studenci, w tym także członkowie samorządu studenckiego, nie zgłaszali takiej potrzeby. Opieka dydaktyczna nad studentami rozdzielona jest na pracowników dydaktycznych, którzy odpowiadają za sprawy merytoryczne związane z tokiem studiów i podejmują decyzje indywidualne w sprawach studenckich (Dziekan i prodziekani ds. poszczególnych lat studiów stacjonarnych i niestacjonarnych), a także opiekunowie kierunków i specjalności międzykierunkowych. Obsługą administracyjną kierują opiekunowie danego roku w dziekanacie. Studenci obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym nisko ocenili obsługę administracyjną, zwłaszcza w zakresie uprzejmości i kompetencji pracowników dziekanatu.

Studenci mają dostęp do sylabusów w wersji elektronicznej. Są im one również ogłaszane na pierwszych zajęciach. Negatywnie należy jednak ocenić fakt, iż zdarzają się sytuacje, w których elektroniczna wersja sylabusu nie jest aktualizowana i nie przystaje do tego, co ogłaszane jest na zajęciach. W kartach przedmiotów znajduje się opis zakładanych efektów kształcenia, brakuje jednak informacji o metodach dydaktycznych. Pozytywnie ocenić należy natomiast obecność w sylabusach wykazu literatury obowiązkowej i zalecanej do zaliczenia przedmiotu.

Mechanizmem motywującym studentów do lepszych efektów kształcenia oferowanych przez Uczelnię jest stypendium Rektora dla najlepszych studentów. Studenci obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym nie pobierali takiego stypendium, dwoje z nich nie miało jeszcze takiej możliwości – pierwszy rok studiów. W związku z tym nie podjęli się oni oceny trafności i obiektywności kryteriów przyjętych na Uczelni.

Uczelnia oferuje studentom pomoc materialną na zasadach przewidzianych w *Regulaminie ustalania wysokości, przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej oraz przyznawania miejsc w domach studenckich* wprowadzonym Zarządzeniem Rektora nr 43 z dnia 30 września 2011r. z późn. zmianami, pozytywnie zaopiniowanym przez Samorząd Studentów SGH. Organem właściwym do rozpatrywania wniosków o świadczenia pomocy materialnej jest Komisja Stypendialna ds. Studentów powołana decyzją Rektora (z uwagi na centralizację uprawnień w Szkole Głównej Handlowej wynikającą z braku struktury wydziałowej), w której większość składu stanowią studenci. Odwołania od decyzji tej komisji, zgodnie z § 7 ww. Regulaminu rozpatruje Odwoławcza Komisja Stypendialna ds. Studentów również powołana przez Rektora. Samorząd Studentów SGH proponuje podział dotacji na pomoc materialną, który następnie został zaakceptowany przez Rektora. Spełniony został zatem wymóg uzgodnienia przewidziany w art. 174 ust. 2 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. Wysokość dochodu netto na członka rodziny, od której przysługuje stypendium socjalne ustalana jest przez Komisję Stypendialną. Nie jest to literalnie zgodne z przepisem art. 179 ust. 2, który stanowi, iż próg ten ustala Rektor w porozumieniu z uczelnianym organem samorządu studenckiego, jednak najważniejsze jest to, że kwestia ta w zasadzie należy do decyzji studentów.

Decyzje stypendialne wydawane są w systemie elektronicznym, w którym studenci mają swoje indywidualne konta. Zastrzeżenia budzi jednak forma tych aktów, który w rozumieniu art.

107 Kodeksu postępowania administracyjnego nie są decyzjami administracyjnymi, gdyż nie są podpisane przez piastuna organu, który je wydał. W systemie tym nie funkcjonuje bowiem elektroniczny podpis, a decyzje nie są studentom doręczane w wersji papierowej. Nie są w ogóle doręczane prawidłowo – gdyż jak wynika z informacji przedstawionych podczas wizytacji studenci logując się na swoje konto widzą zamieszczoną w systemie edycję. Takie rozwiązanie nie spełnia warunków doręczenia elektronicznego w rozumieniu art. 39 z ind. 1 Kodeksu postępowania administracyjnego.

W zakresie wsparcia rozwoju zawodowego i społecznego studentów na Uczelni działa Biuro Karier które prowadzi bazę ofert pracy, staży i praktyk. Oferuje również szkolenia, warsztaty i spotkania z pracodawcami oraz konsultacje z doradcami zawodowymi. Na Uczelni funkcjonuje Samorząd Studentów Szkoły Głównej Handlowej, który pozytywnie ocenia współpracę z Władzami Uczelni oraz wsparcie, jakie od nich otrzymuje. Na Uczelni organizowane są również różnego rodzaju wykłady otwarte, seminaria i konferencje, które poszerzają wiedzę studentów oraz dają im możliwość nabycia dodatkowych kompetencji.

Studenci co do zasady ocenili pozytywnie system opieki naukowej, z zastrzeżeniem, że na działalność kół naukowych Uczelnia przeznaczona zbyt mało środków finansowych. Negatywnie ocenili działalność obsługujących ich pracowników administracyjnych. Kwestia załatwiania indywidualnych spraw studenckich przez właściwe organy Uczelni oceniana jest natomiast przez nich pozytywnie, jako sprawna i efektywna oraz ułatwiona dzięki możliwości składania podań drogą elektroniczną.

Studenci obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym pozytywnie ocenili organizację procesu kształcenia na ocenianym kierunku. Wybrali tę Uczelnię świadomie i są usatysfakcjonowani poziomem swoich studiów. Jako największą zaletę wskazali indywidualizację programu kształcenia, duże możliwości wyboru przedmiotów, w tym również w języku obcym, a także wynikającą z takiej swobody możliwość połączenia studiów z pracą zawodową. Pozytywnie ocenili również możliwość wyboru prowadzących w przypadku części przedmiotów oraz indywidualne podejście wykładowców do studentów.

Ocena końcowa 7 kryterium ogólnego: *w pełni*

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

7.1)

Kryteria rekrutacyjne na studia I stopnia są przejrzyste i obiektywne, zapewniają kandydatom równe szanse. Rekrutacja na studia II stopnia uprzywilejowuje absolwentów studiów I stopnia SGH. Stosowane w Uczelni warunki i tryb rekrutacji są prawidłowe.

7.2)

System oceny osiągnięć studentów jest zorientowany na proces uczenia się, zapewnia przejrzystość i obiektywizm formułowania ocen, a wymagania w nim określone są wystandaryzowane. Uczelnia nie sporządza kalkulacji nakładu czasu pracy studenta. System oceny osiągnięć jest przejrzysty, oparty na wystandaryzowanych kryteriach, zapewnia obiektywizm formułowania ocen. Sposób liczenia końcowego wyniku ze studiów jest zorientowany na proces uczenia się systematycznego w całym toku studiów.

7.3)

Program kształcenia sprzyja mobilności studentów. Uczelnia oferuje bogaty wybór programów stypendialnych.

7.4)

Studenci pozytywnie ocenili opiekę dydaktyczną i socjalną oferowaną im przez Uczelnię. W zakresie opieki wskazali, iż jest to kwestia bardzo zróżnicowana w zależności od osoby promotora. Ponadto wskazali na niewystarczające finansowanie działalności kół naukowych.

Kryterium 8. Jednostka rozwija wewnętrzny system zapewniania jakości zorientowany na osiągnięcie wysokiej kultury jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów.

8.1)

W Uczelni został opracowany wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia w postaci dokumentu „System zarządzania jakością kształcenia Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie”. Dokument ten został podpisany i zatwierdzony przez Rektora w dniu 23.09.2013 r. Dokument określa ramy funkcjonowania systemu jakości w Uczelni, a w szczególności określa cele systemu, jego założenia, strukturę oraz obejmuje systemowe procedury zarządzania jakością kształcenia.

W budowę, funkcjonowanie i doskonalenie jakości kształcenia zaangażowanych jest szereg podmiotów. Za całokształt zagadnień związanych z jakością odpowiadają władze Uczelni oraz Kolegiów, w tym Kolegium Analiz Ekonomicznych. Ponadto na Uczelni funkcjonuje kilka podmiotów, których zadania bezpośrednio związane są z doskonaleniem jakości kształcenia.

Uchwałą nr 13 Senat w dniu 10 października 2012 r. powołał Senacką Komisję Programową, która zastąpiła Zespół ds. Zarządzania Jakością Kształcenia, a którego zadania polegają na ustanawianiu, wdrażaniu, monitorowaniu i doskonaleniu systemu zarządzania jakością kształcenia w SGH w Warszawie.

Skład Komisji jest szeroki, składający się z 23 osób reprezentujących poszczególne jednostki organizacyjne Uczelni oraz grupy pracowników naukowo – dydaktycznych oraz samorządu studentów. Uchwałą nr 148 z dnia 20 listopada 2013 r. Senat powołał – 20 osobową Senacką Komisję Dydaktyczną ds. Studentów i Doktorantów. Zadania Komisji zostały określone w Statucie Uczelni, sprowadzające się m.in. do przygotowywania opinii i wniosków dotyczących kierunków i zasad polityki kształcenia w SGH oraz opracowywanie projektów uchwał Senatu w sprawie określenia planów studiów i programów kształcenia oraz sylabusów.

W Uczelni funkcjonuje również Pełnomocnik Rektora SGH ds. Jakości Kształcenia.

Szczególne znaczenie w rozwoju SZJK ma Ośrodek Rozwoju Studiów Ekonomicznych, który jest jednostką Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie, powołaną przez Rektora i działającą na rzecz doskonalenia jakości kształcenia i rozwiązań organizacyjno-programowych w wyższym szkolnictwie ekonomicznym.

Do zadań Ośrodka należy m.in.: gromadzenie, analizowanie i przetwarzanie informacji o jakości poszczególnych elementów procesu kształcenia, inicjowanie innowacji dydaktycznych oraz koordynowanie procesów ich wdrażania, analiza i ocena skuteczności przyjętych rozwiązań organizacyjno-programowych we wszystkich formach kształcenia w SGH (studia stacjonarne, niestacjonarne i inne), gromadzenie i upowszechnianie przykładów „dobrej praktyki” z zakresu dydaktyki, organizacji i zarządzania wyższym szkolnictwem ekonomicznym w kraju i za granicą, wykonywanie prac analitycznych, w tym ekspertyz zleconych przez władze Szkoły, itp.

Na uwagę zasługuje również działalność konferencyjna i naukowo – badawcza, w szczególności publikacyjna pracowników Ośrodka z zakresu jakości kształcenia, badania rynku pracy, itp.

Ponadto do konkretnych zadań w zakresie jakości kształcenia powołano specjalistyczne podmioty (np. Zespół ds. Internetowego Monitoringu Losów Absolwentów). W Uczelni funkcjonują również jednostki, które spełniają funkcje organizacyjne związane z jakością kształcenia. Taką jednostką jest Dział Organizacji i Rozliczania Dydaktyki, który jest odpowiedzialny za koordynację i wsparcie prac nad rozwojem uczelnianego systemu zarządzania jakością kształcenia.

SZJK z punktu widzenia rozwiązań organizacyjnych należy ocenić bardzo wysoko. Zbudowana struktura zarządzania jakością kształcenia zapewnia szeroką reprezentację przedstawicieli środowiska Uczelnianego oraz umożliwia zaangażowanie wielu osób w zagadnienia jakości kształcenia. Cechą charakterystyczną SZJK jest również traktowanie zagadnień jakości

kształcenia jako przedmiotu zainteresowań badawczych (w tym organizowanie konferencji i publikacje poświęcone jakości kształcenia oraz procesowi dydaktycznemu).

System zarządzania jakością kształcenia opiera się na podejściu procesowym. W Uczelni zostały zidentyfikowane trzy grupy procesów: procesy główne, zarządcze oraz pomocnicze. Podejście procesowe opiera się na trzech procesach głównych, tj.: formułowanie programów kształcenia, realizacja zajęć dydaktycznych oraz walidacji efektów kształcenia osiągniętych przez studentów. System obejmuje 4 procedury systemowe, zgodnie z przyjętą strukturą procesów głównych:

- monitorowanie i analizowanie jakości programów kształcenia kierunku studiów,
- monitorowanie jakości procesu kształcenia
- weryfikacja i walidacja efektów kształcenia oraz
- monitorowanie losów absolwentów.

Każda z procedur zawiera bardzo dokładne informacje o sposobie jej realizacji. W szczególności w opisie procedury określone są jej cele, dokładny schematyczny przebieg, opis stosowania procedury oraz dokumenty związane. W ramach tych dokumentów określone są wzory m.in. formularzy i ankiet. Ponadto dla poszczególnych procedur ustalone są wytyczne oraz zasady ich stosowania.

Elementem funkcjonowania WSZJK są narzędzia zapewnienia jakości kształcenia. Obowiązujące narzędzia obejmują najważniejsze obszary m.in. ankietyzację zajęć dokonywaną przez studentów, hospitację zajęć, monitorowanie procesu dyplomowania, monitorowanie losów absolwentów. Również z punktu widzenia narzędziowego można stwierdzić, że system jest kompletny, obejmujący podmioty zajmujące się jakością, zadania, procedury i narzędzia służące realizacji celów systemu.

W ramach istniejących procedur prowadzona jest analityka poszczególnych obszarów jakości kształcenia. W ramach monitorowania i analizy formułowania programów kształcenia odbywa się formalna ocena programu studiów oraz poszczególnych przedmiotów składających się na dany program oraz ocena merytoryczna programu oraz poszczególnych przedmiotów. Przedstawione plany studiów i programy kształcenia, z punktu widzenia formalnego zawierają wszystkie niezbędne elementy, obejmują w sposób przejrzysty przedstawienie efektów kształcenia, struktury planu studiów oraz informację na temat studiów w języku angielskim oraz specjalności międzykierunkowych.

Jako podstawę do oceny merytorycznej programu studiów Uczelnia przyjęła badanie związku pomiędzy kierunkowymi i przedmiotowymi efektami kształcenia. W sporządzonej macierzy efektów kształcenia dla ocenianego kierunku określana jest siła merytorycznego związku efektów przedmiotowych i kierunkowych. Do oceny zostały przyjęte wartości współczynników pokrycia w skali 9, 3 i 1 (słaba zależność).

Na ocenianym kierunku obowiązują również zasady tworzenia i rozwijania oferty dydaktycznej. Uchwała nr 169 Senatu SGH z dnia 18 grudnia 2013 r. określa zasady tworzenia oferty dydaktycznej dla studiów pierwszego i drugiego stopnia, w tym reguluje wymagania dotyczące zgłoszenia propozycji nowego przedmiotu, tryb przyjmowania zgłoszeń oraz tryb zatwierdzania oferty dydaktycznej.

Osobnym obszarem analiz przewidzianych w SZJK jest monitorowanie jakości procesu kształcenia. Obszar ten objęty jest procedurą, na którą składa się kilka rodzajów aktywności, m.in.:

- Ocena zajęć dokonywana przez studentów
- Ocena zajęć dokonywana przez wykładowcę,
- Hospitacja zajęć

Na podstawie systematycznych badań sporządzana jest ocena jakości całkowitej zajęć. Uczelnia ma duże, kilkunastoletnie doświadczenie w zakresie ankietyzacji zajęć dokonywanej przez studentów. Od semestru letniego 2012/2013 r. zostały przywrócone tradycyjne ankiety. Na Uczelni uzyskano ok. 20 tysięcy ankiet oceniających 834 wykłady i 215 lektoratów. Raport końcowy z badania został przygotowany przez Ośrodek Rozwoju Studiów Ekonomicznych. Wyniki badania zawarte w Raporcie wskazują na stosunkowo wysoką ocenę zajęć dydaktycznych przez studentów.

Wyniki ocen są analizowane przez Zespół ds. Jakości Kształcenia, a syntetyczne wyniki są upubliczniane. Ponadto sporządzana jest lista dziesięciu najlepszych wykładowców (Top 10), która jest podawana do publicznej wiadomości).

Wyniki ankietyzacji stanowią jeden z głównych elementów oceny jakości całkowitej. Zespół Oceniający otrzymał szczegółowe analizy jakości całkowitej. Jakość ta wyliczona została na podstawie rozkładu jakości funkcjonalnej zajęć (wyniku ocen studenckich), rozkładu wyników hospitacji, jeśli hospitacja objęła nauczyciela akademickiego w danym semestrze oraz wyników autooceny zajęć przez wykładowcę. Analiza oceny całkowitej zajęć zawarta jest w raportach z badań jakości zajęć dydaktycznych.

Dobrym rozwiązaniem stosowanym w analizie oceny jakości całkowitej jest kategoryzacja poszczególnych zajęć i zaliczenie ich do jednej z trzech kategorii. Kategoria III określona jest jako „jakość niewystarczająca”. Lista obejmuje 56 takich zajęć. Stanowi to informację dla wykładowców o jakości ich zajęć. Analizowana jest również dynamika ocen jakości całkowitej co pozwala na diagnozę zjawisk powtarzalnych i ocenę stopnia doskonalenia jakości prowadzonych zajęć.

Uczelnia w ramach prowadzonych działań mających na celu zapewnienie jakości kształcenia realizuje procedurę monitorowania i walidacji efektów kształcenia. Procedura walidacji realizowana jest na dwóch poziomach: na poziomie efektów kierunkowych oraz przedmiotowych.

Monitorowanie stopnia realizacji efektów kierunkowych odbywa się w oparciu o matrycę pokrycia efektów kierunkowych przez efekty przedmiotowe, listę przedmiotów składających się na program studiów, pracę dyplomową wraz z recenzją oraz protokół egzaminacyjny z egzaminu dyplomowego. Z wykorzystaniem tych źródeł informacji, przy zastosowaniu wniosku statystycznego, raz w roku przeprowadzana jest walidacja kierunkowych efektów kształcenia.

Szczegółowe zasady stanowiące punkt odniesienia w monitorowaniu efektów kierunkowych w ww. obszarach stanowi szereg zarządzeń Rektora dotyczących m.in.: szczegółowych wymagań dotyczących prac licencjackich i magisterskich, wymagań formalnych dotyczących prac dyplomowych. Na wysoką ocenę w procesie weryfikacji efektów kształcenia w procesie dyplomowania zasługuje opracowany system pozwalający na weryfikację samodzielności przygotowania pracy dyplomowej. Na Uczelni funkcjonuje System Obsługi Lokalnego Archiwum Dokumentów (SOLAD).

Dokumentację nadania samodzielności pracy dyplomowej stanowi m.in. raport podobieństwa oraz karta identyfikowania znamion pracy dyplomowej/rozdziałów pracy niesamodzielnej.

Drugą częścią procedury monitorowania efektów kształcenia jest walidacja efektów przedmiotowych. Podobnie jak w przypadku walidacji efektów kierunkowych, analizy dokonuje się w oparciu o wnioski statystyczne na podstawie analizy próby reprezentatywnej pobieranej z populacji przedmiotów kierunkowych (sylabusów) zrealizowanych w danym roku akademickim.

Ostatnią z procedur systemowych, odnoszących się do weryfikowania kierunkowych efektów kształcenia jest monitorowanie losów absolwentów. Decyzją Rektora (nr 15 z 8 maja 2012) powołany został Zespół ds. Internetowego Monitoringu Losów Absolwentów, którego zadaniem jest zintegrowanie systemu monitorowania losów absolwentów z uczelnianymi bazami danych oraz jego dalszy rozwój zmierzający do stworzenia interaktywnego systemu pozwalającego na pozyskiwanie informacji o dostosowaniu procesu kształcenia prowadzonego przez Uczelnię do potrzeb rynku pracy. Wstępna wersja systemu została poddana weryfikacji w oparciu o trzykrotnie przeprowadzone badania pilotażowe.

Jak wynika z analizy m.in. programów kształcenia wiele z rekomendowanych w raportach działań została wprowadzona, niektóre z nich są w trakcie zmian. Część analityczną wchodzącą w skład SZJK należy ocenić bardzo wysoko. Sporządzany zestaw sprawozdań, pozwala na identyfikację słabych stron w realizowanym procesie kształcenia, co zostało dokonane w zestawie powyższych dokumentów. Istniejące rozwiązania organizacyjne, m.in. funkcjonowanie Senackiej Komisji ds. Programów i jej stosunkowo duża aktywność wspierają inicjowanie działań naprawczych i doskonalących. Można stwierdzić, że wdrożony i funkcjonujący na Uczelni, jak

również na ocenianym kierunku, system zapewnienia jakości kształcenia spełnia swoje zadania, zapewnia dobrą analitykę, jak również inicjowanie działań doskonalących.

Rozbudowany charakter systemu zarządzania jakością kształcenia, w tym wiele podmiotów, które zajmują się jakością kształcenia, zapewnia szeroki dostęp do informacji dotyczących monitorowania jakości procesu kształcenia oraz wprowadzanych w nim zmian.

Przewidziane w wewnętrznym systemie zapewnienia jakości kształcenia dokumenty, zarówno koncepcyjne (programowe), jak również sprawozdawcze są dostępne dla wszystkich zainteresowanych osób. Na stronie internetowej w Biuletynie Informacji Publicznej ogólnodostępne są wewnętrzne akty prawne, również regulujące funkcjonowanie SZJK.

8.2).

W kluczowych gremiach zaangażowanych w monitorowanie jakości kształcenia (m.in. Senat, Rada Kolegium, Senacka Komisja Programowa, Zespół ds. Jakości Kształcenia, Ośrodek Rozwoju Studiów Ekonomicznych, itp.) zasiadają przedstawiciele wszystkich grup pracowniczych w Uczelni. Zapewniona jest przez to powszechność dyskusji nad sprawami związanymi z jakością kształcenia, jak również zapewniony jest szeroki dostęp do informacji o podejmowanych działaniach projakościowych.

Od grudnia 2010 r. przy Uczelni funkcjonuje Rada Konsultacyjna Partnerów Korporacyjnych. Do zadań Rady należy doradzanie Rektorowi SGH w sprawach strategicznych kierunków rozwoju SGH, wzmacniania pozycji Uczelni na międzynarodowym rynku edukacyjnym oraz budowa sieci współpracy naukowo-badawczej SGH z biznesem. Pośrednio wpływ na jakość kształcenia ma Klub Partnerów SGH, który funkcjonuje przy uczelni od 1998 r. Dzięki działalności Klubu organizowane są warsztaty, programy edukacyjne oraz wykładów współtworzonych poprzez przedsiębiorstwa wraz z wykładowcami z SGH.

Przedstawiciele studentów – członkowie Samorządu Studentów SGH – uczestniczą w dyskusjach i pracach nad wewnętrznym systemem zapewniania jakości kształcenia jako członkowie Senackiej Komisji Programowej i Senackiej Komisji Dydaktycznej ds. Studentów i Doktorantów. Studenci SGH wypełniają ankietę oceny zajęć dydaktycznych. W poprzednich latach wykorzystywano w tym celu formularz elektroniczny, jednak z uwagi na niską frekwencję w roku akademickim 2012/13 zmienioną ją na ankietę papierową. Pozytywnie należy ocenić dwujęzyczność formularza, dzięki czemu mogą go wypełnić również studenci obcokrajowcy. Miejsce na uwagi pozwala wpisać to, co zostało w kwestionariuszu pominięte, a zdaniem studentów wymaga podkreślenia. Dzięki temu ocena jest bardziej kompletna. Z informacji podsumowujących badanie wynika, iż po zmianie formy ankiety, frekwencja rzeczywiście wzrosła. Nie przedstawiono jednak informacji o tym, jak wyniki oceny zajęć dydaktycznych wykorzystywane są w ewaluacji programu kształcenia. Studenci nie uzyskują w zasadzie informacji zwrotnej po zakończonym badaniu. W podsumowaniu zasugerowano powrót do tradycji publikowania i nagradzania listy Top 10 – czyli dziesięciu najlepiej ocenionych nauczycieli akademickich (lista taka osobno opracowywana była dla lektorów języków obcych).

Przedstawiciele samorządu studenckiego wykazują duże zainteresowanie jakością kształcenia w SGH, co przekłada się na ich aktywność w tym zakresie. Konsultują oni z władzami kształt ankiety oceny zajęć dydaktycznych i przedstawiają swoje propozycje. Poziom zainteresowania i świadomości ogółu studentów jest niższy, niemniej jednak studenci pozytywnie oceniają ankietę oceny zajęć dydaktycznych i zawarte w niej pytania.

Tabela nr 1 Ocena możliwości realizacji zakładanych efektów kształcenia.

Zakładane efekty kształcenia	Program i plan studiów	Kadra	Infrastruktura dydaktyczna/ biblioteka	Działalność naukowa	Działalność międzynarodowa	Organizacja kształcenia
Wiedza	+	+	+	+	+	+
umiejętności	+	+	+	+	+	+

kompetencje społeczne	+	+	+	+	+	+

+ - pozwala na pełne osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

+/- - budzi zastrzeżenia- pozwala na częściowe osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

- - nie pozwala na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

Ocena końcowa 8 kryterium ogólnego: *wyróżniająca*

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

8.1)

W Uczelni, jak również w jednostce prowadzącej oceniany kierunek został wdrożony i funkcjonuje system zarządzania jakością kształcenia. System ten ma dobrze określoną strukturę organizacyjną, opisane są cele i zadania systemu, jak również wypracowany jest zestaw narzędzi, które służą doskonaleniu jakości kształcenia. Uczelnia ma rozbudowany system analityki jakości kształcenia, w tym osiągania założonych efektów kształcenia. W oparciu o narzędzia i analizy stosowane w ramach czterech procedur systemowych Uczelnia wypracowała mechanizm mający na celu doskonalenie jakości kształcenia.

8.2)

W system zarządzania jakością kształcenia zaangażowanych jest szerokie grono pracowników Uczelni. Zagadnieniami programowymi, w tym jakości kształcenia, zajmuje się kilka podmiotów, m.in.: Senacka Komisja Programowa, Zespół ds. Jakości Kształcenia oraz wyspecjalizowany w zagadnieniach rozwoju programów kształcenia Ośrodek Rozwoju Studiów Ekonomicznych. Udział interesariuszy zewnętrznych w procesie zapewnienia jakości kształcenia jest zapewniony m.in. poprzez funkcjonowanie Rady Konsultacyjnej Partnerów Korporacyjnych oraz Klubu Partnerów SGH.

9. Podsumowanie

Tabela nr 2 Ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

L.p.	Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
		Wyróżniająco (6)	W pełni (5)	Znacząco (4)	Częściowo (3)	Niedostatecznie (2)
1	Koncepcja rozwoju kierunku		X			
2	Cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji		X			
3	Program studiów		X			
4	Zasoby kadrowe	X				
5	Infrastruktura dydaktyczna		X			
6	Prowadzenie badań naukowych		X			
7	System wsparcia studentów w procesie uczenia się		X			
8	Wewnętrzny system zapewnienia jakości	X				

Kierunek *międzynarodowe stosunki gospodarcze* ma pełne szanse dalszego rozwoju. Kształcenie na kierunku odbywa się w oparciu o nowoczesną, nawiązującą do rozwiązań europejskich koncepcję kształcenia. Silną stroną kierunku jest dopracowana, uzgodniona i doskonalona w środowisku koncepcja kształcenia, która ma również potwierdzenie międzynarodowe, w postaci wyników rankingu Eduniversal. W jego ubiegłorocznej edycji 2013/2014 program studiów magisterskich kierunku *MSG* w anglojęzycznej wersji (*International Economics*) został uznany za najlepszy wśród kierunków zaliczanych do kategorii *Economics* w grupie 20 państwa Europy Wschodniej.

Istotnym atutem ocenianego kierunku jest bardzo duży potencjał kadrowy, mający odzwierciedlenie w minimum kadrowym. Dorobek naukowy kadry tworzącej minimum kadrowe koncentruje się na problemach ściśle związanych z ocenianym kierunkiem. Znaczący jest naukowy dorobek międzynarodowy kadry, jak również osiągnięcia na polu praktyki gospodarczej i społecznej.

Atutem ocenianego kierunku jest dobrze funkcjonujący wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia, który obejmuje również mechanizmy doskonalące. W pracy nad systemem zarządzania jakością zaangażowanych jest wiele jednostek i osób, w tym wyspecjalizowany w zagadnieniach procesu kształcenia Ośrodek Rozwoju Studiów Ekonomicznych. Uczelnia ma rozbudowany system analityki jakości kształcenia, w tym osiągania założonych efektów kształcenia.

W ramach prac nad zmianami organizacyjnymi prowadzonymi na Uczelni, uchwalone powinny być założenia strategiczne, które stanowiłyby kontynuację i rozwinięcie zapisów strategii Uczelni obowiązującej do 2012 r. W zakresie prac nad doskonaleniem programu kształcenia powinien być zmodyfikowany system odniesienia efektów na poszczególnych szczeblach (kierunkowe, modułowe i przedmiotowe), tak by można było w sposób jednoznaczny określić wzajemne relacje między nimi. Uzupełnione również powinny być efekty przedmiotowe dla praktyk i seminariów dyplomowych.